

1908 - 1968

LIETUVIŲ
GYDYTOJŲ
BIULETENIS

SPALIS - GRUODIS 1968
Nr. 4 (32)

LIETUVIŲ GYDYTOJŲ BIULETENIS

Pasaulio ir Amerikos Lietuvių Gydytojų
Sąjungos Organas.

Redaguoja: Vyr. Redaktorius Dr. S. Biežis.

Redaktoriai: Dr. S. Budrys, Dr. A. Garūnas,
Dr. V. Tauras.

Atsakomąsias Redaktorius Dr. M. Budrienė
2751 West 51st Street
Chicago, Illinois 60632

Redakcinė kolegija: Dr. D. Degesys, Dr. V.
Paprockas, Dr. R. Povilaitis, Dr. V. Šaulys,
Dr. J. Valaitis

Redakcijos bendradarbiai: Dr. H. Armanas,
Dr. Z. Brinkis, Dr. Z. Danilevičius, Dr. K. Gu-
daitis, Dr. D. Jasaitis, Dr. F. Kaunas, Dr. J.
Kriaučiūnas, Dr. J. Meškauskas, Dr. V. Rama-
nauskas, Dr. A. Pacevičius, Dr. V. Vaitkus ir
Dr. A. Zotovas.

Administratorius: Irena Makštutienė,
8743 Mobile Avenue
Oak Lawn, Illinois 60453.

Prenumeratos kaina: \$6.00.

Spausdina M. Morkūno spaustuvė.

Straipsniai su autorių pavarde ar slapyvarde
nebūtinai išreiškia leidėjų ir redakcijos nuo-
monę. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiū-
ra kalbos, formos ir stiliaus atžvilgiu.

LITHUANIAN MEDICAL BULLETIN

Dr. M. Budrys — Managing Editor
2751 West 51st Street
Chicago, Illinois 60632

Subscription \$6.00 per year.

Biuletėnis išeina 4 kartus į metus. Prenume-
ratos kaina 6 doleriai, mokama kartu su na-
rio mokesčiu skyrių išdininkui.

Kolegos nepriklausą draugijoms prašomi
siųsti prenumeratos mokesį Lietuvos Gydy-
tojų Biuletėnio Administratoriui:

Irena Makštutienė,
8743 Mobile Avenue,
Oak Lawn, Illinois, 60453.

Viršelis Zinos Morkūnienės

T U R I N Y S

<i>Dėl cova plana ligos diagnostikos ir gydymo</i> Z. Rudaitis M.D.	131
<i>Tropiškų kraštų ligos</i> E. Draugelis M.D.	133
<i>Lietuvių gydytojų moksliniai darbai</i> Veda J. Valaitis M.D. ir V. Šaulys M.D.	135
<i>Lietuvių liaudies medicina</i> A. Grigaitis M.D.	138
<i>Medicina Didžiojoje Britanijoje</i> K. Valteris M.D.	142
<i>Daktaras Eliziejus Draugelis</i> D. Jasaitis M.D.	143
<i>Lietuviai gydytojai visuomenininkai</i>	148
<i>Vladas Kuzma (knygos apžvalga)</i> V. Paprockas M.D.	149
<i>Veikla</i>	151
<i>Dantų gydytojų skyrius</i> Veda R. Povilaitis D.D.S.	155
<i>Kronika</i> Veda A. Garūnas M.D.	157
<i>In Memoriam</i>	162

VIRŠELYJE — Korp. Fraternitas Lithuanica ženklas.

Gydytojų Korp! „Fraternitas Lithuanica“ šiais metais minėjo savo 60 metų įkūrimo sukaktį.

Prieš 60 metų, kada Lietuvos inteligentijai vis dar tebegrėsė pavojus nutautėti, Petrapilio Karo Akademijos studentai, V. Nagevičius, K. Oželis, V. Ingelevičius ir kiti, dr. J. Basanavičiaus paskatinti, slaptai įkūrė Liet. Stud. Medikų Broliją — „Fraternitas Lithuanica“. Pasirinktas obalsis — „Humanitate et Scientia“ — buvo kelrodis vadovautis žmoniškumu, siekiant medicinos mokslų, teikiant medicinos pagalbą, puoselėjant lietuvišką kultūrą ir kovojant prieš nutautimą lietuvių ir, ypač, jų inteligentijos. Brolijos nariai pasižadėjo vadovautis aukštos tolerancijos principais, gerbiant savo narių skirtingus politinius bei tikybinius įsitikinimus. Negana to, jie pasiryžo, atitarnavus už stipendiją, grįžti į savo gimtąjį kraštą ir ten teikti medicinos pagalbą, nešti sveikatos šviesą ir puoselėti lietuvių bei laisvės idėjas.

Pirmojo Pasaulinio karo metu, patrankoms gaudžiant, fraternitiečiai jau būdami gydytojais rado reikalą kasmet suvažiuoti, net iš karo frontų, su tikslu aptarti savo veiklos gaires bei išdirbti būsimo darbo planus karui pasibaigus.

1917 m. fraternitiečiai viešai paskelbė savo rezoliuciją apie reikalą organizuoti lietuvių legionus. Dr. V. Nagevičius Lietuvių Seime pranešė karių tvirtą pasiryžimą kovoti dėl Lietuvos laisvės, gi abejojantiems dėl Nepriklausomos Lietuvos atkūrimo, metė paniekos šūkį — „šalin zuikiai“.

Pasibaigus karui 17 gydytojų fraternitiečių grįžo Lietuvon ir iš jų 14 įstojo į Lietuvos besikuriančios kariuomenės eiles.

Vėliau Korp! ideologija rado atgarsį ir Lietuvos Universitete, kur 1924.XI.19 d. studentų medikų susirinkime, pirmininkaujant dr. J. Basanavičiui, tapo įkurta Studentų Medikų Korp! „Fraternitas Lithuanica“. Tos pačios ideologijos siekdamas studentės medikės ir odontologės, 1931.VI.13 d., įkūrė Korp! „Patria“; gi 1932.II.22 d. panašiais ideologiniais pagrindais įsikūrė studentų technikų Vyrija „Plienai“.

1939 m. Gyd. Korp! „Frat. Lith.“ jau priskaitė virš 130 savo narių, kurie dirbdami medicinos darbą, nevengė ir visuomeninės veiklos, siekė savo ideologinių tikslų.

Antrojo Pasaulinio karo pasėkoj, keleta fraternitiečių žuvo Lietuvoj, nemaža dalis jų buvo išvežta į Sibirą ir gan daug narių atsidūrė įvairiuose pasaulio kontinentuose. Didžiūma jų pateko į J. A. Valstybes ir į Kanadą, kur jie susibūrę patyrė, kad jų ideologija ir tremty yra nemažiau svarbi, kaip ir anais rusų priespaudos laikais.

Korporacijos nariai mano, kad visų lietuvių gydytojų apjungimas yra imanomas per Liet. Gydytojų draugijas, todėl jie savo medicinišką ir dalinai visuomeninę veiklą stengiasi ten nukreipti, įsitikinę, kad tremty tik suburtomis jėgomis galima kur kas daugiau nuveikti.

Korp! „Fraternitas Lithuanica“, švęsdama savo 60 metų gyvavimo sukaktį, norėtų, kad visi lietuviai gydytojai, dirbdami savo profesinį darbą, nepamirštų ir savo tautinių pareigų ir laiks nuo laiko savo sąžinėj pajustu žuvusiųjų paminkle irrašytus tėvynės šauksmo žodžius — Redde quod debes!

L-mio V.

Redakcijos stalčiuje

Mieli Kolegos:

Pereitais metais Biuletėnis išleido Tarptautinį numerį, kuriame išspausdinome straipsnius net iš devynių valstybių. Tai buvo tikras įrodymas, kad mūsų žurnalas pajėgė apjungti gydytojus, išsibarsčiusius po visus kontinentus.

Šį pavasarį per posėdį, kuriame dalyvavo Biuletėnio redakcijos ir PLGS centro valdybos nariai, dr. A. Garūnas pasiūlė, kad po vieną Biuletėnio numerį išleistų, tai yra suredaguotų, kiekviena draugija. Tuo laiku jokio nutarimo nebuvo padaryta, tačiau dabar kreipiuosi į visas Lietuvos Gydytojų draugijas, jų pirmininkus ir valdybas ir prašau pasvarstyti tą galimybę.

Atskirų draugijų numeriai taip pat, kaip ir tarptautinis Biuletėnio numeris parodytų ir įrodytų, kad Lietuvos Gydytojų Biuletėnis nėra tik mažos kolegų grupės leidinys, bet atstovauja visus gydytojus, susibūrusius į draugijas.

Biuletėnio redakcijos nariai žada padėti tokio numerio redagavimui, bet visą medžiagą turėtų būti parūpinta draugijos, kad numeris tikrai būtų Illinois, Kalifornijos, Naujosios Anglijos, New Yorko, Michigano, Ohio ar Kanados numeris.

Tikiuosi į šį prašymą gauti atsakymų ir pradėti ruošti naująjį numerį.

Atsakomingoji redaktorė.

Redaktorės atsakymai:

Biuletėnio Skaitytojams: Atsiprašau už paskutiniame numeryje pasitaikiusias klaidas, o ypač atsiprašau tų, kurių pavardės buvo klaidingai išspausdintos arba visai praleistos.

Dr. J. Kriaučiūnui: Dėkoju už straipsnį. Nieko nėra geresnio, kaip klinikiniai pastebėjimai kabinete ir išvados, kurios atsiranda ligonį gydant.

Dr. E. Norvaišienei: Nepaprastai esu dėkinga už straipsnį „Pirmosios medicinos įstaigos Lietuvoje“. Biuletėnio tikslas ir yra kiek galima šią medžiagą surinkti ir išspausdinti. Dar kartą ačiū!

Prof. Ignui Končiui: Dėkoju už straipsnį „Gyduolės“. Tas rinkinys tikrai padidins mūsų žinias apie liaudies mediciną, nes čia Jungtinėje Amerikos Valstybėse ne daug turime tokių žinovų. Ačiū. Spausdinsime kitame numeryje.

Dr. J. Gudauskui: Dėkoju už persiūtą dr. Karolio Lederio straipsnį. Ne tik Biuletėnio redakcija ir skaitytojai, bet visi lietuviai gali didžiuotis turėdami pasaulinio masto mokslininką, o Lietuvos Gydytojų Biuletėnis gali didžiuotis spausdindamas originalius mokslinius darbus.

• Apie dr. K. Kuršiaus dizertaciją vis gauname daug gražių padėkos laiškų. Žemiau talpiname A.M.A. žurnalo knygos vertinimą.

A Physician Rector of First New York School

The first school of higher learning in the city of New York—at that time called New Amsterdam—was founded in 1659. The rector of this first school, a Lithuanian scientist by the name of Alexander Carolus Curtius or Cursius, later became a physician. He is considered to have been the first physician of Lithuanian descent to practice in the New World.

A medical historical book titled *Dr. Alexander Carolus Cursius-Curtius* and published last year in Chicago by the American Lithuanian Medical Association presents the Latin and English texts of Doctor Curtius' doctoral dissertation with added comments and annotations. It is an interesting addition to the leisure-time reading for a physician who is interested in the history of medicine.

394 JAMA, Oct 7, 1968 • Vol 206, No 2

Dr. Alexander Carolus Cursius-Curtius galima gauti Lietuvos Gydytojų Biuletėnio Redakcijoje (dr. S. Budrys, 2751 West 51st St., Chicago, Ill. 60632). Kaina \$2.00.

Dėl coxa plana ligos diagnostikos ir gydymo

Z. Rudaitis, M.D.

Pastaruoju laiku man teko gydyti du atsitikimu šios ligos vienoje šeimoje, todėl kilo mintis pasidalyti su kolegomis kas liečia jos diagnostiką ir gydymą.

Ši liga turi dar ir kitus pavadinimus kaip:

1) **Osteochondrosis**, 2) **Osteochondritis coxae juvenilis**, 3) **Pseudocoxagia**, 4) **Perthes liga**, arba 5) **Legg Perthes Calve liga**, kurią aprašė beveik vienu laiku šie trys autoriai. Šia liga susergera vaikai tarp 4 - 10 metų. Berniukai apie 80% dažniau. Nors ši liga gali paliesti abi šlaunies galvutes, bet dažniausiai, apie 90%, paliečia tik vieną pusę. Visokios patloginės apys-tovos, kurios trukdo kraujo apytaką besivystančio vaiko šlaunies galvutėj, kaip: 1) osteomyelitis, 2) Gaucher'io liga, 3) neoplasma, 4) didesnės ar mažesnės apimties trauma, gali sudaryti sąlygas šiai ligai atsirasti.

Besivystąs šlaunies galvutės kaulinis branduolys priklauso nuo maistą atnešančio kraujo tiekimo. Kremzlė, kuri dengia šlaunies galvutę, yra maitinama synovialiniu skysčiu. **Kaulinis galvutės branduolys kraują gauna iš trijų šaltinių:** 1) per lig. tere arteriją, kuri yra šaka arteria abturatoria arba circumflexa femoris medialis, 2) per klubo sąnario kapsulės arterijas, kurios yra šakos arteria glutealis ar circumflexa femoris medialis. Kapsuliariniai indai stipriau išvystyti užpakalinėje galvutės dalyje, todėl ir aseptinis nekrozasis dažniau paliečia prūsų šakinę galvutės dalį, kur tų indų mažiau yra. 3) Intrameduliarinės arterijos, kurios eina per šlaunies kakliuką, pasiekia apiphizarinę plokštelę, maža jų dalis prasiveržia pro plokštelę ir pasiekia apiphizarinį branduolį. Jeigu kraujo tiekimas dėl vienos ar kitos priežasties sumažėja, įvyksta kaulinio galvutės branduolio aseptinis nekrozasis. Ankstyvojo stadijoje gaubianti galvutę kremzlė yra nepaliekta ir pasilieka tokia iki palaikantis ją galvutės branduolio kaulas sugniūžta. Jeigu šioje stadijoje šlaunies galvutė neš visą kūno sunkumą, tai kaulinio galvutės branduolio liekanos gali pasiduoti, su tuo įlinkti ir gaubianti ją kramzlė. Galvutės apvalumas sutrinka ir prasideda nelygiai dėvėtis, kas savo ruožtu veda prie nuolatinio - chroninio sąnario erzavimo, išaugų atsiradimo ir kalcijaus nuosėdų prie sąnario kraštų.

Iš kitos pusės, jeigu šlaunies galvutės kremzlė išlaikys savo normalų apvalumą kaulinio branduolio fragmentacijos ir regeneracijos fazėje, galime tikėtis normaliai funkcionuojančio klubo sąnario. Nelaimė, šis kaulo regeneracijos procesas reikalauja daugelio mėnesių — 24 - 30. Išvengimas kūno svorio perdavimo į šlaunies galvutę ir sudaro šiandieninės šios ligos terapijos bazę.

DIAGNOZĖ

Vaikų amžius, kaip minėta, 4 - 10 metų. Nėra aiškios traumos istorijos. Tėvai pastebi, kad vaikas šlubčioja ir nusiskundžia skausmais klubo, šlaunies, o dažnai ir kelio srityje. Šis pastarasis nusiskundimas dažnai nukreipia gydytojo dėmesį neteisinga linkme ir ieškoma susirgimo kelio srityje tuo laiku kada tikra liga yra kur kas aukščiau — klube. Palpuojant vaiką, galima pastebėti tam tikras jautrumas šlaunies sąnario srityje. Nežymi raumenų atrofija metasi įakis arba pastebima palpuojant. Judesiai klube sumažėja visomis kryptimis, ypač abdukcija ir rotacija į vidų, skausmingi.

RENTGENOLOGINIAI VAIZDAI

Pradinė Stadija:

- 1). Pastorėjimas ir pabrinkimas minkštųjų audinių aplink sąnario kapsulę — synovitis.
- 2). Sąnario tarpas, palyginus su sveikuoju, atrodo platesnis.
- 3). Pašviesėjimas viršutinio galo metaphizo gretimai kremzlinės plokštelės kuri skiria nuo metaphizo epiphizą, dėl padidintos vaskuliarizacijos ir osteoporozo.

Fragmentacijos Stadija:

1). Šlaunies galvutės kaulinis branduolys pasidaro plokštesnis, bet tirštesnis, galima pastebėti jo skilimo žymių.

2). Šlaunies kakliukas paplatėjęs ir pa-trumpėjęs.

Regeneracijos Stadija:

1). Ištirpęs galvutės branduolio kaulas pradeda užsipildyti nauju kaulu ir susilieti su dar likusiais gabalais senojo.

2). Regeneruota galvutė įgauna normalią formą, arba, grybo kepurės formą.

DIFERENCIALĖ DIAGNOSTIKA

Kadangi coxa plana yra pasėka sumažėjusios kraujo apytakos, tai visos apystovos, kurios mažina šią apytaką turi būti imama dėmesin. Kaip:

- 1). Osteomyelito židinyje šlaunies kauliukyje,
- 2). Infarktas dėl sickle cells enemijos,
- 3). Garucher'io liga,
- 4). Šlaunies klubo ankstyva tuberkuliozė,
- 5). Rheumatooidinis artritis,
- 6). Luxatio coxae congenita turi būti eliminuota.

GYDYMAS

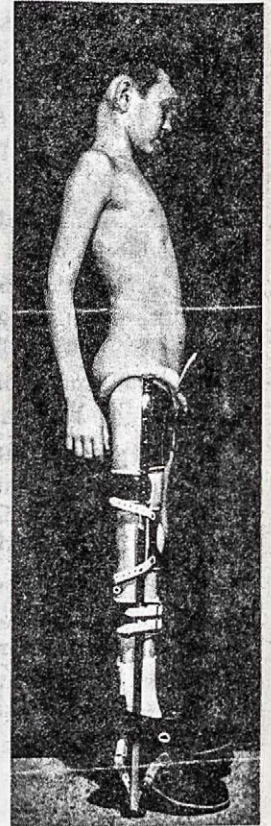
Kaip kiekviename susirgime, taip ir šiame, juo anksčiau liga bus atpažinta ir pradėta gydyti, juo geresnių rezultatų galima laukti.

Kaip anksčiau minėta, liga prasideda klubo sąnario kapsulės uždegimu ir pabrinkimu ir šlaunies raumenų kontrakcija, todėl pirmoj eilėj vaiką reikia paguldyti ir uždėti kojos tempimą, laikant ją lengvo abdukcijoje. Tempimas nedidelis — 5-6 svarų. Ligonį laikyti lovoje kol visi sąnario uždegimo reiškiniai praeina ir visi klubo judesiai pasidaro laisvi. Kuomet šio pasiekta, tolimesnis gydymas gali būti ambulatorinis, vartojant pažastinius kriukius ir ligotą koją pakabinus ant kilpos, kaip šiame paveiksle parodyta.

Arba, vartojant aparatą, kur kūno svoris perduodamas ant tuber ischii, kaip parodyta šiame paveiksle.

Šis įtaisymas taip, kad stovint, kūno svoris atsiremia į tuber ischii, o vaiko kulnis nesiekia bato pado per kokius 2-3 colius. Kelio sąnarys turi užraktą, ir vaikui atsisėdus aparatas per kelį gali būti sulenktas, kad būtų patogiau sėdėti. Kadangi aparatas pailgina koją 2-3 coliais, tai sveikos kojos batą turi būti atitinkamai paaukštintas.

Mėginimas gręžti epiphizą, kad padidinus jo revaskularizaciją nedavė teigiamų rezultatų ir gali padaryti daugiau žalos, negu gero. Taip pat, imobilizacija gipse, dėl gydymo ilgumo, visai atmetama.

Vaikas, pasijutęs geriau ir be jokių skausmų klube, vėžiasi atsipalaiduoti nuo visų jo judesius varžančių aparatų ir prašo mamos ir tėvelio paveikti į gydytoją, kad jo prašymas būtų patenkintas. Nepasiduoti tėvų ir vaiko prašymams sutrumpinti gydymo laiką. Yra naudlingiau vaiką palaikyti 4-6 mėnesius ilgiau su aparatu ar pažastiniais kriukiais, negu trumpiau, kad būtų tikriausiai, jog revaskularizacija ir rekalcinacija epiphizo galutinai įvyko ir perdavus kūno svorį į šlaunikaulio galvutę nėra pavojaus jai suplukšti.

Čia seko eilė x-ray, iš kurių galima matyti koks galvutės stovis buvo ligos pradžioj ir kaip

laikui bėgant ji prisipildė gyvu kaulu ir įgavo normalų vaizdą.

Pradedant gydyti. 1965

Užbaigus gydyti. 1967

Literatūra:

- 1 *Orthopedic Surgery in Infancy and Childhood* by Albert B. Ferguson, Baltimore, 1963.
- 2 *Orthopedic Diseases*, Aegerter Kirkpatrick, Saunders C-ny, 1968.
- 3 *Trauma* by Harrison L. McLaughlin, MD, Philadelphia, 1959.
- 4 *Orthopedics* by Turek.
- 5 *Conservative Treatment of Legg-Calvé-Perthes diseases*. J. Bone Joint Surgery, Sept., 1967.
- 6 *Legg-Calvé-Perthes Diseases*. J. Bone Joint Surgery. Oct., 1966.

Tropiškų kraštų ligos

E. Draugelis, M.D.

Šitas ligas reiktų paskirstyt bent į 2 pagrindines grupes. Viena grupė ligų galėtų būti padarinys tam tikrų bakterijų, kita — užsikrėtus atatinkamais parazitais. Aišku, kartais ir abiejų grupių sukėlėjai gali apnikti vieną ir tą patį ligonį. Todėl nekartą tiriant ligonį pravartu tai turėti omenyje ir ieškant ligos sukėlėjų abiejose grupėse.

Aš pabrėžčiau, kad turiu omenyje **tropiškų kraštų ligas**, bet ta mūsų žemelė taip „sumažėjo“, kad ačiū neužsibaigiantiems kazonų

nugalėtojais ir nugalėti (tremtiniai, pabėgėliai) taip susimaišė, kad net sunku būtų dabar pasakyti kada ir iš kur žmogus atsivėžė tropišką ligą. O kur dar tariamieji turistai? Šie žmonės nė nemano, kad be egzotiškų kraštų, įdomių vietovių, gražių pastatų, amantrių galerijų bei muziejų jie labai lengvai gali užsikrėsti baisiomis ligomis, nes tropiškas ligas tik taip ir derėtų pavadinti.

Mūsų planetos šiauriniame pusrutulyje, kur pav. yra Suomija, Švedija, Norvegija, Da-

nija, Belgija, Anglija, Vokietija ir kitos, net ir Lietuva su Šiaur. Amerika tokių ligų neturėjo, kol ilgainiui jos netapo „importuotos“.

Kas kita Pietų Amerikoje, Afrikoje, Pietų Azijoje bei Australijoje.

Anais laikais, pasakysiu, gerais laikais, mes savo tėvynėje dažniausia susidurdavom su paprastomis „kirmėlėmis“ ir „spalinukais“. (*Ascaris lumbricoides* ir *Oxyurus vermicularis*) ir jų kiaušinėliais. Jau žymiai rečiau išgirdavom apie 3 rūšių solitierius (kiaulienos, jautienos bei žuvų), gal ir dėl to, kad valgydavom gerai išvirtą ar iškeptą maistą. Su trichinomis teko susipažinti jau studijuojant mediciną Maskvoje. Baisus vaizdas: mūsų profesorius demonstravo vieno rusų gydytojo šeimą, kuri užvalgė užkrėstos pusžalios mėsos. Ir dar rečiau girdėjom apie tikrą pabaisą — echinokoką (*Echinococcus granulosus*). Šito parazito tarpininkai — platinotjai šunes bei katės.

Ir nenuostabu, nes anais padoriais, gerais laikais mūsų tautiečiai draugavo tik su savo tautiečiais, su žmonėmis, gi šunims palikdavo eiti tik jų tiesiogines pareigas: daboti kiemus, padėti medžiotojams ar pan. Šunų ir kačių „kultas“ atsirado vėliau ir gal iškrypėlių užneštas, kurie šunis „myli“ labiau už artimą, kur juos šeria, bei lepina, susirgus gydo pas specialistus, o jiems pastipus stato atatinkamose kapinėse brangius paminklus, arba testamente palieka visą savo turtą...

Dar mūsų durpiniočyse būdavo ir dielių (hizudo medicinalis), tačiau jos buvo naudingos, nes atatinkami specialistai jas naudodavo nuleisti žmogui „sugedusi“ kraują.

Antroji grupė — bakteriologinė dar labiau susimaišė pasaulyje. Ir šiandien negalėčiau pasakyti iš kurio pasviečio atsirado džiovos bakterijos. Atrodo ir pats Robertas Kochas to nepaiškino. Arba, sakysime, raupsų bakterijos. Antai Šventame Rašte, ar senoje istorijoje jau randame žinių apie raupsais sergančius, kurių sveikieji nė iš tolo neprisileisdavo, nes bijojo užsikrėsti. Lietuvoje lepra sergančių buvo mažai ir tai tik Klaipėdos krašte, ar pajūryje.

Arba imkime gripo bakterijas: jau vienos ligos pridėtinis užvardijimas rodo jos kilmę („ispanka“, Azijos etc.). Ir dar „prancų“ liga,

atseit — prancūziškas sifilis. Tai buvo tikrai reatas antkritis.

Nepatikėsite, bet kaip aš 1914 metais baigiau Maskvos medicinos fakultetą ir namie Marijampolėje stropiai ruošiausi valstybiniam egzaminam, tai ačiū palankumui vieno rusų pulko karo gydytojo galėjau naudotis jo kabinetu, jo mikroskopu, knygomis, tepinėliais ir pan., tai pasirodė, kad trūko sifilio bei triperio bakterijų tepinėlių. Marijampolėje nebuvo venerikų! College išvykdamas atostogų man pažadėjo grįždamas iš „plačios tėvynės“ trūkstantą medžiagą papildyti.

Deja — 1914 m. rudenyje prasidėjo Pirmas Pasaulinis karas ir man visus planus sumaišė: aš nesulaukiau collegos, mane mobilizavo į 55 pėst. diviziją, 218 pulką kaipo „zauriad brag I razriada“... Ir tik po 2 metų, pasinaudojęs trumpom atostogom iš Noručio ežero fronto, nuvykau į Maskvą ir išlaikiau sutrumpintus egzaminus. Laikino gydytojo diplomą aš ir šiandien laikau stalčiuje, nors jis liko bevertis, kaip nepripažintas Džiunglėse...

Baigiant bendrą apžvalgą. Specifiškas tropiškas ligas ir jų sukėlėjus nagrinėjant turiu pasiaiškinti, kad nė lietuviškų, o tuo labiau „moliškų“ (lotyniškų) pavadinimų aš nežinau, bet, imant praktiškai, vargubau tai labai svarbu.

Daugiausia čia paplitę bei ištirti yra sekan tieji parazitai, arba jų kiaušinėliai, cistos:

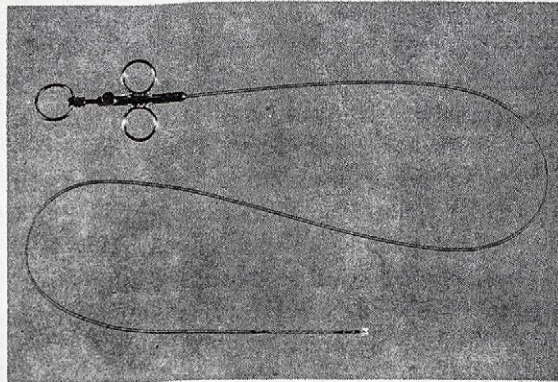
dizenterijos — *endameba histolitica*,
balantidium coli,
giardia lamblia,
trichomonas vaginalis ir *intestinalis* (žarnų)
trypanosomiade Cruzi (*molestia de Chagas*),
malarijos (*drugio*) parazitai,
tenia (*saginata*, *solium*, *botrycephalus latus*),
ancylostoma duodenalis,
Necator Americanus,
Strungyloides,
Hymenolopis Nana,
Schistosoma Mansoni,
Fascicola hepatica,
Bicho de Pe,
ir *Echinococcus*.

LIETUVIŲ GYDYTOJŲ MOKSLINIAI DARBAI

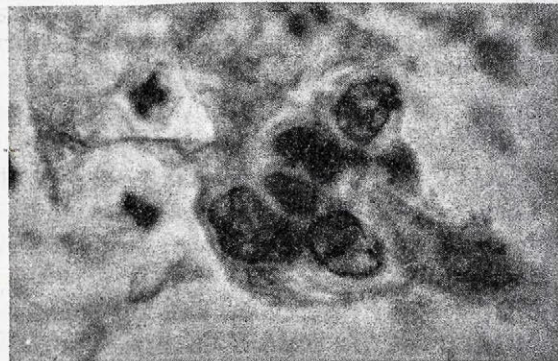
Skyrių veda J. Valaitis M.D. ir V. Šaulys M.D.

ASIMPTOMATINĖ BRONCHOGENINĖ CARCINOMA — IN SITU RŪKANČIŲJŲ TARPE

Bronchogeninė Carcinoma in situ gali būti diagnozuojama skreplių citologijos pagalba dar prieš jai pasirodant plaučių rentgeno nuotraukoje. Iki šiol tik labai nedidelis skaičius radiologiškai nenustatomų plaučių vėžių buvo surandamas skreplių citologijos būdu. Šie labai ankstyvūs bronchogeninio carcinoma in situ tipo vėžiai paprastai buvo surandami bronchokoskopijos ir selektyvinės bronchų citologinės aspiracijos būdu. Šis mokslinis darbas apima citologinę plaučių vėžio diagnostiką remiantis citologiniais skreplių tyrimais padarytais pas asimptomatinius rūkorus vidurinės klasės amerikiečių bendruomenėje, Park Ridge, Ill. Šis darbas taip pat apima tokias bronchogenines carcinoma in situ, kurių negalima nustatyti bronchokoskopijos metu ir kurių lokalizacija yra nustatoma citologiniu būdu, naudojant bronchų šepetėlius. Šio mokslinio darbo medžiagą sudarė 3,123 rūkoriai (rūkoriai — savanoriai virš 30 metų amžiaus, rūkę nemažiau kaip 10 metų po vieną pakelį cigarečių į dieną), ir 955 nerūkantys savanoriai, kurie sudarė kontrolinę grupę. Trys rytiniai skrepliai surinkti 40% alkoholyje buvo pristatomi citologinei laboratorijai pagalbinio ligoninės moterų vieneto. Iš skreplių buvo paruošiami trys tepinėliai, kurie buvo dažomi naudojant Papanicolaou metodą. Trys citotechnologai iš nudažytų tepinėlių parinkdavo nenormalias celes, kurios buvo patikrinamos ir trijų patologų. Celės buvo klasifikuojamos į keturias kategorijas: negatyvias, atipines, įtartinas ir pozityvias. Metaplastinės, atipinės daugiasluoksnio epitelio celės buvo subklasifikuojamos į tris laipsnius. Kas antram savanoriui (rūkoriui arba nerūkoriui) buvo padaroma plaučių rentgeno nuotrauka. 1519 savanorių buvo padaryta plaučių rentgeno nuotrauka. Rūkoriams su pozityviomis arba įtartinomis skreplių celėmis buvo padarytos bronchokoskopijos ir bronchų gleivinė buvo citologiškai ištirta bronchų šepetėlių pagalba. Tam tikslui buvo naudojama Hattori bronchų šepetėlių technika. Šie šepetėliai buvo įvedami per broncho-

Hattori bronchų šepetėlis naudojamas bronchų gleivinių citologiniams tyrimams.

Pozityvių daugiasluoksnio epitelio celių grupė surasta asimptominio rūkoriaus skrepliuose.

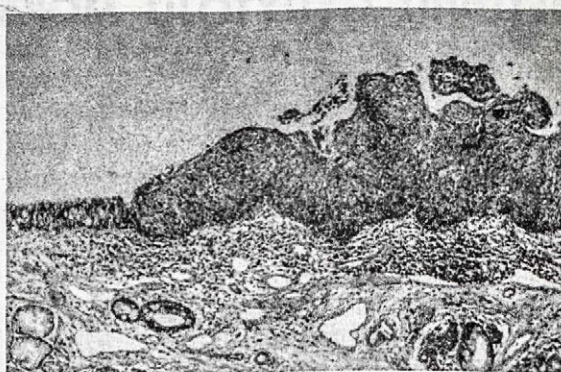
Bronchogeninė carcinoma in situ segmentariniame bronche pašalinta operatyvių plaučių lobektomijos būdu.

skopą į lobalinius ir segmentalinius bronchus ir tokiu būdu buvo nustatoma bronchogeninės in situ carcinomos lokalizacija. Iš 11 pacientų, kuriems buvo padarytos bronchoskopijos ir panaudoti bronchų šepetėliai, dvejuose pacientuose buvo surasta bronchogeninė carcinoma in situ, kuri buvo pašalinta operatyviniu plaučių lobektomijos būdu. Abiejuose atvejuose citologiniai tyrimų rezultatai buvo patvirtinti. 2) Radiologiškai negatyvi bronchogeninė carcinoma histologinių preparatų pagalba. Šių tyrimų rezultatai parodė: 1) 4,8% rūkančiųjų ir 0,9% nerūkančiųjų skrepliuose gali būti surandamos atipinės įtartinos arba pozityvios bronchų epitelio ląstelės. 2) Radiologiškai negatyvi bronchogeninė carcinoma in situ galima būti surandama skreplių citologijos pagalba ir lokalizuojama panaudojus bronchų šepetėlių citologinį metodą. 3) Dvejuose atvejuose pas rūkorus su pozityvia skreplių citologija bronchogeninė carcinoma in situ buvo lokalizuota bronchų šepetėlių pagalba ir po to chirurginiai pašalinta lobektomijos būdu.

„Bronchogenic Carcinoma-In-Situ In Asymptomatic High Risk Population of Smokers“, Jonas Valaitis, M. D., Elizabeth A. McGrew, M. D., Bernard Chomet, M. D., Nobel Correll, M. D., and James Head, M. D. Accepted for publication in „The Journal of Thoracic and Cardiovascular Surgery“ 1968.

BIBLIOGRAFIJA

- VALAITIS, J.: Bronchiolar Carcinoma of the Lungs with Diffuse Meningeal Metastases. The Journal of A. M. A., October 16, 1954, Vol. 156, p. 719.
- VALAITIS, J., Pilz, C. G., and Montgomery M. M. Aortitis with Aortic Valve Insufficiency in Rheumatoid Arthritis. The A. M. A. Archives of Pathology 3:207 (March) 1957.
- Chomet B., VALAITIS, J., and Pearah G., Metastatic Carcinoma in a Cirrhotic Liver. American Journal of Medical Science 238-6: 127(Dec) 1959.
- Swerdlow, A. B., Berman M. E., Gibbel, M. J., and VALAITIS, J. Subcutaneous Fat Necrosis Associated with Acute Pancreatitis. Journal of A. M. A. 173:765 (June) 1960.
- VALAITIS, J., Pilz C. G., Oliner, H., and Chomet B. Myoglobinuria, Myoglobinuric Nephrosis and Alcoholism. The Archives of Pathology 70: 195-202 (August) 1960.
- VALAITIS J., McGrew E. A. Cytological Study of Bone Marrow using the Pap Staining Technique. The Acta Cytologica 5:241-244, 1961.

Bronchogeninės carcinoma in situ histologinis vaizdas: respiratorinio epitelio vietoje išaugęs anaplastinis daugiasluoksnio epitelio vėžys.

- Peters J. H., Heller P., VALAITIS J. Malignant Lymphoma, Plasmocytosis, Dysproteinemia. The Archives of Internal Medicine 107:903-907 (June) 1961.
- Chomet B., Niebel H. H. and VALAITIS J. Early Carcinoma of the Mouth Oral Surgery, Oral Medicine and Oral Pathology 15-5:628-636 1962.
- Ecklund R. E., and VALAITIS J. Kaposi's Sarcoma of Lymph Nodes The A. M. A. Archives of Pathology 74 : 224 (Sep) 1962.
- McGrew E. A., Romsdahl M. M. and VALAITIS J. Differentiation of Hematopoietic Elements from Tumor Cells in Blood. Acta Cytologica 6-6 : 551-553 (Nov-Dec) 1962.
- Choukas N. C., Toto P. D. and VALAAITIS J. Sclerosing Cavernous Hemangioma of the Maxilla. Oral Surgery, Oral Medicine, Oral Pathology 16-1 : 17-20 (Jan) 1963.
- Romsdahl M. M., McGrew E. A., McGrath R. G. and VALAITIS J. Hematopoietic Cellular Elements in Blood of Cancer Patients and Control Subjects. Surgery Forum 14 : 119-120, 1963.
- Romsdahl M. M., McGrew E. A., McGrath R. G., and VALAAITIS J. Hematopoietic Nucleated Cells in peripheral Venous Blood of Patients with Carcinoma. Cancer 17 : 1400-1404 (Nov) 1964.
- Romsdahl M. M., VALAITIS J., McGrath R. G. and McGrew E. A. Cytological Changes of Megakaryocytes in Patients with Carcinoma. Acta Cytologica 8 : 343-347 (Sept-Oct) 1964.
- Romsdahl M. M., VALAITIS J., McGrath R. G. and McGrew E. A. Circulating Tumor Cells in Patients with Carcinoma. Journal of A. M. A. 193 : 1087-1090 (Sept) 1965.

KAI KURIE VAIKŲ REUMATO YPATUMAI

P. Šimulis (Vilniaus V. V. Kapsuko Univ. Med. Fak. Vaikų 1 kat.)

Autorius sugretindamas statistikas prieš 10-15 metų ir 1965-1966 metų randa, kad dabartinis vaikų reumato susirgimų pobūdis esąs gerokai pakitęs: žymiai sumažėjęs pankarditų, sunkių miokarditų ar endokarditų ir poliserozitų skaičius. Retesnė eksudacinė uždegiminė forma sąnariuose, ne taip greit susiformuojančios širdies ydos, netaip dažnos reumato recidyvinės formos. Pats susirgimas rodo latentinį pobūdį, lyg imuniteto susilpnėjimą — užtat dažniau sutinkamas reumatitas vangios, užsitęsios eigos (19.5%). Susirgimai sunkiau diagnozuoti — cheminiai ir laboratoriniai tyrimai dažnai būna normalūs arba neryškiai pakitę. Autorius nagrinėja susirgimo pobūdžius 142 ligonių, 4-15 m. amžiaus. Kuo jaunesniam prasideda reumatitas, tuo dažniausiai išsivystą širdies pakitimai.

(Sveikatos Apsauga 5 : 15-18, 1968)

VIDURAMŽIŲ LIETUVOS ORIGINALIOJI MEDICINOS LITERATŪRA

V. Michelmacheris (Vilniaus V. V. Kapsuko Univ. Med. Fakult.).

Pirmi spausdinti med. leidiniai pasaulyje pasirodė 1457 m., išleido J. Gutenbergas. Rusijoje knygų spausdinimas prasidėjęs pirmoje XVI a. pusėje, medicinos leidinys pasirodęs tik XVIII a. Lietuvoje pirma med. knyga išleista Vilniuje 1584 m. — „Commentariola medica et physica ad aliquot scripta“ — Variis autoribus. Spausta J. Karcano spaustuvėje. Knyga 150 psl. Įvadas parašytas Simano Simoniaus, med. ir filosof. dr., Stepono Batoro dvaro gydytojas. Knyga rasta Leningrado Saltikovo-Ščerino bibliotekoje. (Pirma ne medicininė knyga išspausdinta Vilniuje 1525 m. — G. P. Skorina spaustuvėj.)

(Sveikatos apsauga 6 : 46-48, 1968)

ELEKTRORENTGENOGRAFIJOS (KSERORADIOGRAFIJOS) PANAUDOJIMAS ... STOMATOLOGIJOJE

V. Lapinskas ir A. Lapinskienė (Vilniaus m. I Taryb. Ligoninė, Resp. Vaikų Ligon. II poliklinika).

Aprašoma tos rentgenografijos istorija ir technika. Tas metodas esąs daug ekonomiškėsnis, nereikalingas komplikuotas patalų įrengimas, sutau-poma chemikalais ir rentgeno filmomis. Nuotrau-

kos išėinančios ryškesnės ir smulkesnės. Nuotraukų išaiškinimas trunkąs 2-3 min. ar net trumpiau. Autoriai nuotraukomis pademonstruoja ryškumą, palyginant su paprastom rentgenogramom.

STREPTOMICINO, FTIVAZIDO IR PASR NATORIO DRUSKOS SUKELIAMI KEPENŲ MORFOLOGINIAI PAKITIMAI

A. Rudaitienė (Tb. m. t. institutas)

Sergantys tuberkulioze ilgą laiką gydomi streptomycinu, ftivazidu (izoniazidu ir PASR). Tikriausia tų vaistų vartojimas atsiliepią kepenims. Tam nustatyti autorė darė bandymus panaudodama 23 jūros kiaulytes, paskirstydama į kelias grupes. Dalis j. kiaulyčių gavo tik streptomicino 6 ir 12 mėn., kitos gavo ftivazido 6 ir 12 mėn., taip pat ir PASR. Paskutinėje grupėje j. kiaulytės gavo visus preparatus 6 ir 12 mėn. Nedidelė dalis kiaulyčių nedagyveno bandymo galo. Visoms buvo padaryti skrodimai. Ypatingas dėmesys atkreiptas į kepenų patologinius pakitimus. Kiekvienas preparatas buvo kepenim toksiškas, net su makroskopiškais pakitimais. Dažniausi pakitimai: pilnakraujystė, difuzinis drumzlinas kepenų pabrinkimas ir vakuolizacija. Kai kurių, ypač po 12 mėn. bandymų — suriebėjimas ląstelių ir net nekroziniai ląstelių pakitimai. Žymus glikogeno kepenyse sumažėjimas. Bandymas parodė, kad PASR irgi toksiškas preparatas.

Sveikatos Apsauga 1:17-21 1968

SERGANČIŲ ĮGYTOM ŠIRDIES LIGOMIS ELEKTROKARDIOGRAFINIAI KITIMAI BARBITURINĖS ĮVADINĖS NARKOZĖS IR INTUBACIJOS METU

V. Žygelis, L. Pinigytė, A. Storpirstytė (Vilniaus V. V. Kapsuko Univ. Med. Fak. Bendr. chirurgijos katedra)

Stebėjimai atlikti su 91 ligoniais, sirgusiais mitraline ir aortinės angos stenozėm, perikarditais ir pn. Premedikacijai naudota įvairi kombinacija ir dozė opiatų, atropino, barbituratų ir trunkvilazerių. Kai kurie ligoniai gavo tachikardijas ar net aritmijas po premedikacijos. Bendrai aritmijų skaičius dėl trachėlinės intubacijos ir įvadinės narkozės nedidelis — tik 21 % — nežiūrint, kad ligonių būta įvairaus susirgimų sunkumo.

Sveikatos Apsauga 2:20-23 1968

LIETUVIŲ LIAUDIES MEDICINA

A. Grigaitis M.D.

(Tęsinys)

Liekorius apgavikas.

Dr. A. Garmus savo atsiminimuose „Nemuno pakrantėmis“ rašo apie stebuklingąjį „daktarėlį“ Antanėlį.

Atvykus ligoniui, sako dr. Gargus, daktarėlis Antanėlis užeidavo ant aukšto, atsiguldavo prie aukštinio ir klausydavo pasikalbėjimo žmonos su ligoniu apie jo negalavimus. Vėliau nulięs patsai pirmas, kaip stebuklingas daktaras, ligoniui nupasakodavo jo ligą. Žinoma, ligonis nustebdavo „daktaro“ stebuklingumu, kas paveikdavo ligonio psichiką, nervų sistemą. Vienas dzūkelis teisingai pasakęs, jog nuo nervų gerai ir šeptūnas, o šiaip nuo ligų gydytojas.

Ten pat savo atsiminimuose dr. Garmus pasakoja apie kitą „liekorių“ Kristupą. Kristupas buvo nusišaukęs „daktaras“ visoj Suvalkijoje. Pas jį neva buvo ir pats gubernatorius. Dr. Garmus sako, kad Kristupas savo ligoniams, sergantiems širdies liga, duodavo digitalis lapelius sutrintus į miltelius. Reiškia jis buvo šiek tiek susipažinęs su medicina.

„Žmogus, kurs gali žmogui ar gyvuliui primesti ligą, vadinamas raganiu arba ragana, čerauninku, apkerėtoju, žavėtoju. Jis turi „blogas akis“. Vien tik nuo jo pažiūrėjimo gali žmogus ar gyvulys susirgti, pradeda „džiūti“. Tokio žmogaus akys kenkia net ir be jo savininko piktos valios. Jie jau tokie apsigema.“ J. Balys. Lietuvių Tautos Lobynas I-II t.

Savo gyvenime teko sutikti vieną šeptūną - užkalbėtoją. Gyvenant Varėnos šiluos (V.D. sanatorija) reikėjo važiuoti į Jokėnų km. Varėnos vls. pas ligonį. Vežė eigulys, mano prietelis, Didika, ligonio kaimynas. Didika man sako: „Ponuli, važiuoji pas „daktarą“. Ir papasakojo ligonio trumpą biografiją. Keršis, ligonio pavardė atėjo į Jokėnų km. žentuosna nuo Onušio į 5 ha smėlelio ūkį ir pradėjo užsiiminėti gydymu - ligų užkalbėjimu. Didika pasigyrė, kad ir jau porą kartų užkalbėjo skaudamus dantis. Ligonis nenorėjo gydytojo, bet žmonos įkalbėtas, sutiko. Keršiai gyvena atitvertam tvarto gale, nes prieš metus sudegė pirkia. Apart skurdo, pirkioj radau lovoj apie 65 m. išdžiūvusi, sergantį sunkia „dusulio“ forma Keršį, dar ne-

seną žmoną, sūnų 5 metų berniuką. Apžiūrėjęs ligonį, rengiaus parašyti vaistų, bet ligonis pasakęs: „Gydytojau, vaistų nerašyk, nemačys ir pinigų vaistams nėra.“ Mūsų žvilgsniai susitiko. Išdžiūvusiam veide, giliai po antankiu aky (vieną akį užkrėtė miežio ašuta ir Vilniuje išėmė) pamačiau nepaprastą gyvybės liepsnelę, kuri kerėjo ir gydė ligonius. Toki nepaprasti žmonės, kaip sako J. Balys tautosakos rinkiny, jau gimta kerėtojais.

E. Blavatskaja (teosofė) savo veikale „Nilgiri“ (melynieji kalnai Indijoj) aprašo nepaprastą mažą kurumbų tautelę, kuri gyveno mėlynųjų kalnų atšlaitėje. Jie galėjo savo žvilgsniu numarinti paukštuką, jie savo žvilgsniu galėjo nuo medžio nutupdyti paukštuką ant savo delno. E. Blavackaja pasakoja porą atsitikimų, kada anglas medžioklėj nuskriaudęs kurumbą, pradėdavo džiūti ir į kelis mėnesius „nudžiūdavo“ - mirdavo, nenustačius ligos. E. Blavackaja sako — anglas kurumbo žvilgsniu būdavo susirgdimas.

Vengrai - liekoriai, persimetę per petį terbą, vaikščiojo Lietuvoj ir pardavinėjo įvairius vaistus nuo visokių ligų. Prieš Pirmąjį didįjį karą mūsų kaimiečiai mėgo pirkti pas vengrus liekorius „Pain - expeller“ nuo reumato, nuo neuralgijų, įvairių dieglių.

Tarp šių vengrų būdavo ir apgavikų, kurie kaip vaistus pardavinėjo pelenų miltelius, nudažytus skystimėlius, įkalbant žmonėms, kad tai geri vaistai. Žmonės patikėdavo ir pirkdavo, mokėdami nemažus pinigus.

Vaistingieji augalai.

Pirmam savo rašiny apie lietuvių liaudies mediciną, rašiau apie vaistingus augalus, o šis straipsnis lai būna ano tąsa.

Vaistingųjų augalų istorija yra liaudies medicinos istorija. Ji yra sena kaip sena žmonija.

Ligų gydymas buvo vienas iš pirmųjų žmonių pareikalavimų.

Tūkstančius metų žmonės vartodavo maistui augalus, jų vaisius, šaknis, turėjo progos susipažinti su jų savybėmis, jų maistingumu, jų nuodingumu, jų tinkamumu sveikatos negalavimus prašalinti. Taip žmonės susipažino su augalais, kurie ramina skausmus, kurie veikia virš

kinimo organus, kurie stiprina žmogaus sveikatą, ramina nervus, migdo ir t.t.

Medicinos istorija rodo, jog vaistingųjų augalų pažinimas, jų naudingumas sveikatai įvykdavo atsitiktinai vartojant augalus maistui.

Pirmieji vaistingųjų augalų pažintojai buvo piemenys, medžiotojai, žemdirbiai. Vaistingieji augalai ir lietuvių jau gilioj senovėj buvo vartojami gydyti įvairias ligas.

Žolelės dėl savo gydomųjų savybių buvo branginamos ir laikomos šventomis. Jų naudojimas nebuvo paremtas moksliniais eksperimentais.

Tik XIX a. pradėjo tyrinėti vaistingųjų augalų sudėtį. Nežiūrint įvairių cheminių preparatų atradimo, medicina dar ir šiandien naudoja vaistinguosius augalus ir iš jų pagamintus preparatus.

Vaistingųjų augalų yra ne šimtai, bet tūkstančiai. Lietuviai valstiečiai gydymui naudodavo linų sėmenis, kanapes, aguonas, svogūnus, kopūstus, česnakus, ropes, apynius ir kitus augalus.

Vaistinguosius augalus renka pievose, miškuose, paupiuose, auginamus soduose, daržuose, vazonuose.

Lietuva buvo apžėlus miškais, kuriuose augdavo įvairių rūšių medžiai, krūmai. Tarp medžių paminėtini alksniai, pušys, eglės, ąžuolai, beržai, apušys, skroblai, klevai ir t.t. Medžių lapai, pumpurai, žiedai būdavo plačiai vartojami liaudies medicinoj, pvz., liepų žiedai, beržų pumpurai, ąžuolo žievė ir t.t. ąžuolo, alksnio ir kitų medžių žievės nuovaras buvo vartojamas prie odos ligų, plauti burną, prie burnos, gerklės ligų.

Miškas lietuviui duodavo daug pelenų - potašo. Daug pelenų - potašo išveždavo iš Lietuvos į užsienį. Ten jis būdavo naudojamas stiklo gamyboj, virti muilą, prie odos išdirbimo, duonos kepimo, vyno gamykoj. Lietuvoje pelenai buvo vartojami ūkio reikalams — skalbti baltinius, baltinti drobės, bet ir gydymui, pvz., prie nudegimo. Miškuose gamindavo degutą. Degutas - derva sulaiko puvimą. Todėl degutas - derva būdavo naudojama gydymui, kur būdavo reikalinga sulaikyti puvimą, naikinti parazitus, pvz., gydyti niežus ir kitas parazitines ligas.

Vaistingąsias žoles rinkdavo prieš Jonines, nes po Joninių žolės netenka savo gydomosios galios, raganos jas sugadina.

Vitaminai.

Kalbant apie vaistažoles, reikia prisiminti ir vitaminus.

Senovėj būdavo vartojami augalai, turintieji vitaminų, nors apie vitaminus jokio supratimo neturėta. Gyvenimo patyrimas išmokė. Ligoniams duodavo graužti žalius vaisius, nes buvo manyta, kad žali vaisiai sveikatai geriau nei virti. Nuo skorbuto žmonės vartodavo erškėtrožių uogas, kurios gelbėdavo ir nuo žiemos ligų, kūno sutinimo, dantų smegenų gedimo, dantų iškritimo. Erškėtrožių uogos turi vit. C, karotino, riboflavino, vit. P. Gan plačiai būdavo vartojama kiaulpienė (*Taraxacum off.*) lapai, turtingi vitaminais, geležimi, fosforu, kalciumu. Nereikia užmiršti juodosios serbentos, pušų žievė, jauni kankorėžiai, spygliai, jaunų pušaičių metūgių viršūnaitės.

Iš jaunų dilgėlių anksti pavasarį virdavo lapienę.

Chirurgija.

Vienas iš svarbiausių chirurginių veiksmų liaudies medicinoj buvo lūžimų gydymas.

S. Daukantas apie lūžimų, išnirimų gydymą rašo:

„Kojų ar rankų lūžimus gluosnio metūgėmis apskudavo, lentelėmis plonomis suverždavo. Išnirimu atveju vienas kitam atitraukdavo koją ar ranką.“ Tai buvo kaulų tvarstytojai, suvarinėtojai. Sprando nikstelėjimą gydydavo sprandiniai braukytojai, tų laikų masažistai-tės. Prie masažų, nikstelėjimų vartodavo įtrynimus degtinės su kamparu. Prie nudegimo vartodavo sėmenų aliejų, o pagal S. Daukantą — „putelių (putino) uogomis traškė.“

Sužeidimus gydydavo pridedami šviežių augalų — kopūstų, lazdynų lapų arba užpildavo jų sunka. Žaizdas plaudavo svogūnų, česnakų, krienių išspaudomis arba paprastu vandeniu. Po nuplovimo seniau užpildavo lokio taukais. Sužeistiems, netekusiems kraujo duodavo gerti vandens arba sulig galimybės vyno.

Prie chroniškų žaizdų, pūliuojančių žaizdų vartodavo beržinius syvus, maltą beržų žievę; šiais milteliais išvalydavo seną žaizdą nuo puvimo. Dabar nustatyta, kad augalų švieži lapai išspaudos turi gydomos galios — žaliuose augaluose yra antibakterinių fitonicidų.

Jau gilioj senovėj žmonės suprato, kad „ubi pus, ibi evacua“ — pūlius reikia prašalinti. Todėl skaudulius brandindavo mostimis, pri-

šutinimais, skauduliai pratrūkdavo, pūliai išbėgdavo. Šiam reikalui net vartodavo įrankius atidaryti skaudulį. Retai, bet būdavo kaimuose „chirurgų“, kurie nuleisdavo kraują. Chirurginius instrumentus priešbronziniame periode, o Lietuvoj kur bronza buvo dideliai brangus metalas, darydavo iš geležies. Jau gilioj senovėj lietuviai naudodavo geležiai, spžiui gaminti balų rūdą.

Krislą iš akies liežuviu išlaižydavo išvertus vokus.

Kai kurie lietuvių liaudies medicinoj vartojami vaistai ir gydymo būdai.

Dr. Grinius savo atsiminimuose rašo apie parkų — piktašasių — favus gydymą:

„Viena Degučių (Marijampolė) žydė buvo pagarsėjus specialistė piktašasių gydyme. Ji gamindavo tokį labai lipnų pikį (smalą), juo sutepdavo kazyrę (kortą) ir užlipindavo ant nukirptos paciento galvos. Veliau tą plasterį su plaukais vienu akimirksniu nuplėsdavo, tepdavo žinomu tepalu.“

S. Daukantas kalba apie žemaičių gydymo būdus:

- 1) Nuo gumbo metelius gėrė.
- 2) Nuo putmenų lipštukais - augalu (Levisticum) - arba ievų kaišenomis (žieve) gydėsi.
- 3) Isikirtimo vietą arba padūrimo vietą sviesto sulčia užpylė, kad nekirmytų,
- 4) Nusvilusius druska sūdė.
- 5) Strėnomis skaudant — pirty taures statė.
- 6) Ausiai skaudant svogūną ant anglies iškeptą pridėjo.
- 7) Nuo niežų (agrimonia) sultimis gydėsi.
- 8) Akims skaudant šaltinėlio vandeniui prieš saulę tekančią akis mazgojo.

Prof. A. Rimkos tėviškės galalaukėj (mūsų kaimyno) buvo šaltinėlis, kurio vanduo buvo šaltas ir švarus. Prasivėrus akis, šiuo vandeniui žmonės plovė skaudamas akis, ir akys pasveikdavo. Šaltinėlis apylinkėj pradėjo garsėti.

Užspringusiam tarp menčių su kumščiu kniktelėdavo.

Sunkiose ligose, jei vaistai negelbėjo, iš šventos ugnies išsiėmęs raudonas žarijas gėrė ir dievams apžadus darė. Jei ir tai negelbėjo, patys save aukavo dievams, degindamies ant malkų, kad ilgiau nebesivargintum ant svieto.

Rožės gydymas. Darydavo nužadėjimus arba dėdavo ant rožės užimtos vietos storą mėlyną popierių, į kurį būdavo įvyniota cukraus galva (methylenblau).

Kokliušo gydymas. Jei žolės negelbėdavo, sergančiam vaikui supildavo į gerklę stikliką spiritėlio (70° degtinė). Šis gydymo būdas labai gerai gelbėdavo.

Nikstas. Nuo nikstelėjimo žmogui arba gyvuliui uždėdavo kaimo „liekarkos“ nikstą. Nikstas buvo daromas iš vilnionių (avies vilnos) siūlų. Nikstas ant kurio užmegsta mazgų, užrišamas ant nikstelėjimo vietos.

„Girgždelei rankoje girgždant vilnionių siulu aprišo vietas, kur girgždėjo“ — S. Daukantas.

Ikaitntą gelžį vartodavo prideginimams.

Kaimuose žmonės kartais prie nekurių ligų, ypač prie karštligių duodavo supelėjusią duoną. Pelėsius išaugdavo pelėsių grybeliai, kuriuos dabar medicina augina laboratorijose. Tai antibiotikai - penicilinas.

Dielės - siurbėlės. Dielės randamos upeliuose, upėse, balose. Turguose moterėlės parduodavo dieles. Lietuvoj žmonės iš senų laikų vartodavo dieles nuleisti kraują prie galvos skaudėjimo, iš kojų mėšlungių ir prie kitų ligų. Miestuose gydytojai, barzdaskučiai viduramžiuose ir vėliau irgi naudodavo dieles nuleisti kraują ligoniui. Dar šio šimtmečio pradžioje liginėse naudodavo dieles. Viena diele išsiurbdavo iki 15 kub. cm kraujo.

Medus. Liaudies medicinoj medus buvo labai plačiai vartojamas gydyme, vaistų gamybai, ypač su vaistingųjų augalų arbata.

Česnakas. Česnakas laikytas vertingu vaistu, ypač kirmėlėms vartyti. Be kitko česnaką vartodavo prie nuomario.

Tabakas. Buvo laikai, kada Europoj atvežtą iš Amerikos tabaką laikė vaistu. Buvo laikai, kai nekuriuose karalystėse tabako vartojimą drausdavo (rūkyti ir vartoti gydymui). Lietuvos žmonės tabako syvus iš pypkės užpildavo į prakiurusį dantį skausmus raminti.

Lietuvių liaudies medicinoj buvo vartojami šeriai, vilna, oda, kailiai, plunksnos, karvių tešmuo, kaulai, dantys. Šepetukai sutepti odą buvo daromi iš arklių ašutų, kiaulių šerių. Avių vilna buvo naudojama kaip perišamoji medžiaga. Iš karvių ragų darydavo taures kraują siurbti ir sausas taures.

Metalai. Metalai ir mineralai lietuvių medicinoj buvo vartojami. Iš jų galima paminėti valgomąją druską, sierą, geležį, pelenus, šviną. Prie mažakraujystės patardavo gerti vandenį nuo surūdijusių vinių.

Mostys. Mostims gaminti naudodavo raguočių taukus, taip pat ir meškų, žasų, kiškio. Meškų taukus gerdavo išvaryti pakliuvusį į kūną pašalinį kūną, ypač senaisiais laikais užsilikusį kūne strėlės gabalą.

Koltūnas. Koltūnas pasidarydavo dėl moters apsileidimo, plaukai susiveldavo, sulipdavo. Žmonės tikėjo, kad koltūną nukirpti negalima — apaks.

Šilima ir šaltis.

Iš senų laikų lietuviai gydymui naudojo karštį ir šaltį — ypač karštą, rečiau šaltą vandenį. Gana dažnai karštį vartodavo prišutinimo formoj. Prišutinimams naudodavo avižas, sėmenis, bet ypač plačiai būdavo taikomi prišutinimai iš patrakų (šieno nuosėdos). Patrakų prišutinimai gelbėdavo prie sumušimų, neuralgijos, sąnarių ligų ir panašiai. Karštą vandenį vartodavo kompresų formoj, taip pat vartodavo karštą molį, smėlį. Darydavo karštas vonias su patrakais rankų, kojų gėlimui gydyti. Daukantas sako: „Kaklą užėmus žekes - kojines vilnones ar prikaitintas avižas prie kaklo dėjo. Skaudant strėnas, rankas kojas įsukdavo į avikailį. Tikėjo, kad avies vilna turėjo gydomąją galią.“

Ledai. Šalti kompresai liaudies medicinoj labai retai būdavo naudojama. Prie karščiavimų - skaudant galvą - ant kaktos dėdavo palą, suvilgytą šaltam vandeniu.

Vanduo.

Lietuvių tautosakos skaitymuos J. Balys rašo: „Lietuviai vandenį gerbdavo. Vanduo buvo laikomas apvalančiuoju ir gydomu elementu, kas turi niežų, skaudulių, kieno kūnas nešvarus spuoguotas ar lašuotas, tas turi Joninių rytą, dar prieš saulės tekėjimą, nuogas ant rasos pievoje atsigulęs pasivolioti, tai jie išnyksta. **Joninių naktį** žmonės eidavo į upes ir tvenkinius maudyti, kad pasidarytų sveikesni ir gražesni. Niekados vanduo neturįs tokios didelės galios kaip Joninių naktį.

Jeigu akis skauda, tai plauk vandeniu, kuris prieš saulę teka. Lietuviai garbindavo vers-

mes, katros rytų pusėn teka, tai dėlto, kad prieš saulę teka ir vanduo tas labai sveikas.“

Alkoholis.

Degtinė - arielka lietuvių liaudies medicinoj užėmė gan žymią vietą. Aplamai, alkoholis buvo skaitomas geras vaistas nuo įvairių ligų, pvz., taisyti apetitą, prie virškinimo sutrikimo, nuo gyvatės įkandimo, profilaktikai nuo infekcinių ligų. Pvz. choleros metu, Lankų klobenas iš „ambono“ patarinėjo žmonės rūkyti, prieš valgį išgerti „čierką“ arielkos, susirgusių cholera silpstantį ligonį trindavo arielka. Arielka trindavo skaudamas vietas - sumučimus, sąnarius ir panašiai. Atsiradus kamparui šeimininkės turėdavo butelį arielkos užpilo ant kamparo. Šiuo užpilu darydavo ne tik įtrynimus, bet duodavo lašų išgerti.

Seniau prieš 50 metų seklyčių, klėčių - svirny spintose stovėdavo arielkos užpilas ant pelūnų, ant žolių šakny, arba šiaip ant vaistingųjų augalų, uogų. Plačiai buvo paplitus trijonkė, kuria ne tik gydydavo, bet ir vaišindavo svečius. Trijonkė gerindavo apetitą, tvarkydavo virškinimą, šalindavo gumbą ir t.t. Trijonkė, pelūnai būdavo naudojami prie įvairių ligų, skaitėsi kaime gera liekarsta.

Lietuvoje plačiai buvo paplitęs pavasari beržų pumpurų rinkimas. Pumpurus užpildavo degtine, užpilą naudojo žaizdas gydyti.

Psichinės ligos.

Seniau mūsų liaūdis į psichiniai sergančius žiūrėjo kaip į piktosios dvasios - velnio apsėstus, mat neretas atsitikimas, kad pas tokį ligonį būdavo haliucinacijos. Ligonis mato velnią ir kitas baidykles. Velnias lenda pro langą, šoka apie ligonį ir panašiai.

Priėmus krikščionybę, pradėjo atsirasti gydytojai profesonalai ir Lietuvoje pažiūra į proto ligonius pradėjo įeiti į mokslines vėzes, pradėjo suprasti psichinių ligų priežastis. Bet liaudy ilgai laikėsi sena pažiūra į psichinius ligonius, kaip į piktosios dvasios apsėstus. Dar ir krikščionybės laikais tokius ligonius veždavo pas nužadėtojus, pas kunigus — atskaityti ekzortus, kad išvijus iš apsėsto žmogaus velnią. Sergančius psichiškai suriūdavo virvėmis, retėžiais. Net ir ligoninėse neramius psichiškai sergančius apvilkdavo specialiais marškiniiais.

(Pabaiga kitame numeryje)

MEDICINA DIDŽIOJOJ BRITANIJOS

K. Valteris, M. D.

Valstybinės sveikatos laboratorijų tarnyba (Public Health Laboratory service)

Tai, palyginti, jauna institucija. Paskutinio (1939 - 1945) karo metu, Britų vyriausybei pagėdaujant, Medical Research Council suorganavo Emergency Public Health Laboratory Service. Ši institucija gerai užsirekomendavo karo metais ir po karo jos veikla buvo pratęsta neribotam laikui, tik išmestas žodis „Emergency“.

Valstybinės sveikatos laboratorijų tarnyba (V.S.L.T.) palaipsniui plėtėsi. 1948 metais buvo tik 36 laboratorijos, o 1966 metais jau buvo 61. Tame laikotarpyje personalo skaičius padvigubėjo, o tyrimų skaičius paketurgubėjo.

Virš 20 metų Valstybinės Sveikatos Laboratorijos (V.S.L.) buvo Medical Research Council (apie šios institucijos veiklą galėtų būti atskiras straipsnis!). Žinios, o nuo 1961 m. rugpj. 1 d. perėjo naujai suorganuoto Viešosios Sveikatos Laboratorijų Tarnybos Valdybos (Public Health Laboratory Service Board) valdžion.

V.S.L. personalą (medicininį ir technikinį) skiria aukščiau minėtoji Valdyba. Laboratorijų direktoriais skiriami gydytojai bakteriologai konsultanto laipsnyje. Laborantų paruošimas trunka mažiausiai penkis metus.

V.S.L. Tarnybos veiklos akiratis gana platus: bakteriologinis, virologinis epididmiologinis. Epidemiologinė veikla (bendradarbiaujant su vietos sveikatos gydytojais) apima ne tik suradimu limpamų ligų šaltinių, bet ir tyrinėjimu ligų plitimo ir infekcinių ligų elgesį visame krašte; taip pat dalyvauja imuniacijos planavime. Laboratorijos nesiriboja vien praktiškais darbais: čia atliekami ir moksliniai tyrinėjimai.

Pradžioje V.S.L. tyrinėdavo tik sanitariinio pobūdžio medžiagas (specimens): pienu, vandenį, maistą ir medžiagas paimtas iš žmonių, įtartų sergant limpamomis ligomis. Nuo 1958 m. dauguma V.S.L. pradėjo užsiimti ir virusinių ligų diagnostika ir jų epidemijų tyrinėjimu.

Daugelis V.S.L. įsikūrė ligoninių patalpose ir palaipsniui įsijungė į ligoninių darbą, per-

imdamos visus bakteriologinius tyrimus, kuriuos anksčiau atlikdavo patologijos laboratorijos.

Šiuo metu iš 61 laboratorijos devynios yra apygardinės ir viena centrinė Londone. Centrinėje laboratorijoje atliekami patys komplikuočiausi tyrimai medžiagų, siunčiamų iš viso krašto laboratorijų.

Didžiosios Britanijos „The College of pathologists“ ženklas.

V.S.L. glaudžiai bendradarbiauja su miestų ir sričių gydytojais, sanitarijos inspektorais, bendrosios praktikos gydytojais ir veterinarijos gydytojais. V.S.L. direktoriai labai gerai žino savo sričių sanitarinę ir epidemiologinę padėtį. Prieš keletą metų vietos laikraštyje užtikau žinutę apie susirgimą difterija Herefordo grafystėje. Kitą dieną ir klausiu V.S.L. direktorių: „Ar esi pasiruošęs epidemijai? Laikraščiai rašo, kad kažkas serga difterija.“ Direktorius šypsodamasis, bet tvirtai atrėžė: „Be mano žinios ir leidimo niekas negali sirgti difterija!“ Ir, iš tikrųjų, greit paašškėjo, kad anoji laikraščio žinutė buvo klaidinga!

SUVAKTUVININKAI

DAKTARAS ELIZIEJUS DRAUGELIS

(1888 — 1968)

D. Jasaitis, M.D.

Gimę devynioliktame šimtmetyje jau baigia išsiskirti iš gyvųjų tarpo. Su jais miršta gyva istorija, gyvi jos liudininkai. Tai didelis, negražintinas nuostolis. Todėl mums yra nepaprastai malonu turėti gyvųjų tarpe dr. Eliziejų Draugelį ir minėti jo aštuoniasdešimtąjį gimtadienį! Jis gimė balandžio 11 d. 1888 m. Bardauskų kaime, Gižų vlš., Vilkaviškio apskr. Taigi jis yra tik penkiais metais jaunesnis už „Aušrą“. Jis išaugo jos tautinės romantikos nuotaikose. Jis subrendo lietuvių tautinio renesanso laikotarpyje. Jis užsikrėtė iš vakarų Europos išiveržusiomis tautinės nepriklausomybės ir socialinio teisingumo idėjomis.

Draugelių šeima

Kaip gera, kad Rusijos caro Aleksandro II, grįžtančio iš Vakarų Europos plentų Varšuva - Kaunas - Daugpilis - Petrapilis, arkliai pavargo ir jis turėjo nakvoti Veiveriuose. Tam įvykiui atžymėti buvo įsteigti Veiverių Pedagoginiai kursai (1866 m.), kurie 1877 m. tapo Veiverių Mokytojų Seminarija. Dabar jau žinoma, kad tai buvo padaryta ne su tikslu Lietuvos apšvietai patobulinti, bet kraštui nutautinti. Pirmas seminarijos inspektorius Puzanovskis pareiškė: „Per 25 m. šitas kraštas bus rusiškas.“ Mūsų laimei, išėjo visai kitaip. Ilgainiui mažas miestelytis, gavęs mokslo židinį, tapo kultūrinio centru. Neabejotinai Veiveriai suvaidino svarbią rolę Sudavijos ir net visos Lietuvos tautiniame atgimime.

Lietuviai ūkininkai, išsilaisvinę iš baudžiamos jungos, greitai sustiprėjo ekonomiškai. Sekdami posakį „Kas skaito rašo — tas duonos neprašo“, iš paskutiniųjų leido vaikus į mokyklą: dažniausiai į kunigus — Seinų seminariją ar į mokytojus — Veiverių seminariją. Tuo būdu gana greitai susidarė pirmieji lietuviškos inteligentijos pionieriai. Dar reikšmingiau, kad tos dvi profesijos dažniausiai galėdavo palikti savo gimtoje žemėje. Jų gyvenvietės ir darbovietės tapdavo lietuviybės židiniu. Tokį židinį sudarė ir Petro Draugelio, mūsų solenizanto tėvo, baigusio Veiverių seminariją 1872 m., šeima ir jo vedama mokykla. Jis buvo vedęs

ūkininkaitę Rozaliją Giliutę iš Bebrininkų. „Dar prieš vedybas pasakė jai savo stambiausią ydą — staigumą ir paklausė ar ji galėsianti tai pakelti. Rozalija pažadėjo, ir jie visą gyvenimą išgyveno kaip du balandėliai. Niekomet nėsu girdėjusi ne tik barnių, bet net ginčų.“ Taip rašo duktė M. Draugelytė - Galdikienė.

Draugeliai sukūrė gausią šeimą. Tačiau iš 12 gimusių vaikų išaugino ir išmokslino tik septynius: tris berniukus — kun. Vladą, vienuolį marijoną (miręs), Bronių - karininką ir apskrities viršininką ir mūsų jubilaitą Eliziejų - gydytoją. ir keturias mergaites — mokytoją Magdeleną Galdikienę, Dailininkę Oną Kučinskienę (Argentinoje), mokytoją Apoloniją Čemerkiene (Brazilijoje) ir Petronėlę Vosyliene (Brazilijoje).

Motina buvo nepaprastai gailėstingos širdies. Ji visuomet paremdavo protingus savo vaikų pageidavimus. Tėvas buvo pažangus mokytojas. Jis naudojo įvairius, jo paties sugalvotas akivaizdinio mokymo priemones.

Lietuviybės dvasia gyveno ir šeimoje ir mokykloje. Pats mokytojas skatino ir platino draudžiamą, spausdintą Tilžėje, literatūrą. Ją slėpė bičių aviliuose ir stogo šiauduose. Žinoma, tai visa buvo daroma tyloje ir be viešų kalbų. Tačiau visi mokiniai ir ūkininkai suprato, kad mas koliai buvo Lietuvos pavergėjai ir, tuo pačiu, priešai. Ir vis sutartinai nors ir nebuvo jokio susitarimo padarę, vykdė tylią atsparą. Mokslo metams baigusis sunešdavo į rugių tarplyšius Varšuvos Apygardos Švietimo Globėjo padovanotas knygas, lietuviškas, bet rusų raidėmis ir jas sudegindavo. Mūsų Solenizantas baigė Bardauskų pradžios mokyklą 1900 m.

Gimnazija

Kai atėjo laikas vaikams tęsti mokslą gimnazijoje, tai Petras Draugelis, žinodamas kokie skurdūs butai yra Mariampolėje, „nupirko surestą namelį Kazlų Rūdos miškuose ir, su talka atgabėjęs, per dieną jį pastatė Degučiuose, Mariampolės priemiestyje, netoli Šešupės kranto“... Žmonės, praeidami žegnojosi, sakydami: „Vakar čiaėjau, buvo plynas laukas, o

dabar namas stovi.“ Draugeliai, turėdami savo bendrabutį, galėjo lengviau į mokslus eiti.

Solenizantas išbuvo gimnazijoje 1900 - 09 m. Jau ir tame laikotarpyje Solenizanto gyvenimas yra daugiaveidis. Šalia pagrindinių pareigų — mokslo — jis reiškiasi kitose darbo srityse. Jis rezistentas. „1905 m. mes Mariampolės vyrų gimnazijos ketvirtokai išdrįsom vadovauti gimnazistų sąjūdžiui. Paskelbėm streiką ir įteikėme reikalavimą, kad panaikintų neteisėtas kliūtis stojant į gimnaziją, kad būtų vartojama lietuvių kalba.“ Rusų administracija atsiuntė kazokus numalšinti streikininkus. Tik taktiško ir inteligentiško gimnazijos direktoriaus užtarimas išgelbėjo juos nuo kazokų nagaikų.

Jis kultūrininkas ir visuomenininkas. 1905 Revoliucijai praūžus, gerokai atsileido caro okupaciniai varžtai. Mariampolėje įsisteigė Šviesos ir Žiburio draugijos. Jos buvo kultūrinio pobūdžio organizacijos. Tačiau kultūrinio skydo priedangoje buvo ugdomas lietuvių tautinis susipratimas, tauta buvo ruošiamą nepriklausomybei. E. Dr. yra jų narys. Jo visur užtenka. Jis paskaitininkas, kelių chorų dalyvis, artistas.

1908 - 09 m. Draugelių namely Degučiuose įvyko susirinkimas. Jame dalyvavo Pr. Dovydaitis, P. Grajauskas, M. Draugelytė, V. Endziulaitis, kler. M. Krupavičius, Zimas Starkus, K. Bizauskas, E. Draugelis ir visa eilė vyresnių klasių gimnazistų ir šiaip privačiai besimokinančių jaunuolių. Buvo aptartas Lietuvių Katalikų Moksleivių organizacijos įkūrimo reikalas. Svarstyti principai ir nuspręsta parašyti įstatus. Tai buvo padaryta 1910 m. Tasai istoriškas susirinkimas buvo didingos Ateitininkų organizacijos pradžia. Tai pačiais metais Maskvoje buvo įkurta slapta Lietuvių Katalikų Studentų Draugija „Rūta“. Tačiau kun. M. Vaitkus, P. Dirkis, kun. Yla ir kt. nevisai sutinka su dr. E. Dr. teigimais. Čia ne vieta leisti į tos problemos narpliojimą.

Draugelis ir spauda

1908 m. Draugelis, V. Žilinskas, V. Tercijonas ir keleta savo draugų išleido slaptą moksleiviams laikraštėlį „Moksleivių Draugas“. Keli numeriai išėjo laimingai. Ilgainiui žandarai susekė leidėjus ir platintojus. Trys buvo areštuoti ir atsidūrė kalėjime. Tik po metų Suvalkų Apygardos Teismas nagrinėjo jų bylą. Jie visi buvo išteisinti. Tačiau vieni gyvenimo metai buvo prarasti ir vieni mokslo metai sugaišti.

Advokatas Andrius Bulota gynė „nusikaltėlius“ pasišventusiai ir be mokesčio.

„M. Draugas“ atspausdino pirmąją Solenizanto novelę „Rėžiukė“ K. K. Lizdeikos slapyvardžiu. Plunksnos darbas Draugeliui prigijo. Jis pats apie tai sako: „Aš įsibėgėjau ir nesustojau... Įsismaginau. Pagarsėjau karikatūristu, feljetonistu. Plunksna darėsi vis miklesnė, aštresnė.“ Jis bendradarbiavo Adomo Jakšto leidžiamame satyros laikraštyje „Garnys“. Kai kurie jo kuriniai, pav.

„Į Lietuvą traukia Ermolai
Net jo dulka skarmalai.“

su atatinamomis karikatūromis turėjo didelį pasisekimą. Tose satyrose buvo išjuokiami kolonistai, kuriuos caro valdžia įkūrdindavo Lietuvoje. Valdžia nupirkdavo praskolintus dvarus, juos parceliuodavo ir sklypus išdalindavo nedomkamai arba labai palankiomis sąlygomis iš gilumos Rusijos atgabiantiems sentikiams rusams. „Garnio“ redaktorius už tas kandžias karikatūras ne vieną kartą buvo nubaustas. Tos karikatūros būtų aktualios ir dabartinei okupuotai Lietuvai. Tik anuometiniai Ermolajai dabar vadinami „vyresniais broliais“.

Dr. E. Draugelis su žmona 1915-1917 m. Stovi brolis Bronislavas. (Dr. E. Draugelis tuo laiku buvo karo gydytojas).

E. Dr. buvo naujo moksleivių žurnalo „Ateitis“ redakcinės komisijos narys. Jis nupiešė „Ateičiai“ vinjetę — raudonos rožinės su aštriais spygliais. Prieš Pirmą pasaulinį karą E. Dr. rašinėjo į laikraščius **Viltis, Ateitis, Šaltinis, Garnys**, Nepriklausomoje Lietuvoje bendradarbiavo **Laisvė, Rytas, Ūkininkas, Darbo Sveikata, Medicina**. 1920-21 m. redagavo dienraštį **Laisvė**, o vėliau savaitraštį **Ūkininkas** ir **Darbininkas**. Jo dažniausi slapyvardžiai K. K. Lizdeika, Homo, Gilius.

Jis pamėgo beletristiką. Geriausiai pavykę rašiniai buvo: Varpams gaudžiant. Alyvos žydi ir Kirmėlius. Nepriklausomybės laikais parašė dramą — Vergas ir komediją — Slidžiais Keliais. Pirmą gvildena komunizmo atnešamą žalą, o komedija liečia moksleivių gyvenimą.

E. Dr. 1914 - 15 m. parašė kelias populatinės medicinos brošiūras. Atsidūręs tremtyje irgi neleidžia rudyti plunksnai. Iki paskutinio laiko jis rašinėja į lietuvių laikraščius Brazilijoje ir Argentinoje, o JAV — Draugui, Lietuvių Dienoms, Ateičiai ir Gydytojų Biuleteniui.

Studentas ir Karo gydytojas.

Solenizantas rašo viename laiške: „Mano pašaukimas turėjo būti tik medicinos gydytojo, tačiau gyvenamų momentų skatinamas, mėginau nutolti į šalutinius kelius. Nutolimas nuo savo pagrindinio pašaukimo, gal ne vien dėl mano „kaltės“ nebuvo man prielankus.“

E. Dr. 1909 m. įstojo į Maskvos Universiteto Gamtos Fakultetą. Tik sekančiais metais galėjo patekti „į mano svajotą Medicinos Fakultetą“.

Studijas baigė 1914 m. pavasarį. Rudenį turėjo išlaikyti baigiamuosius egzaminus ir gauti gydytojo diplomą. Bet rudenį jis jau buvo fronte, nes liepos mėn., karui prasidėjus, buvo mobilizuotas. Tų pačių metų spalio mėn. jis vedė Juliją Čepulytę, kilusią iš Meškučių, Šiaulių apskr. „Tačiau po medaus mėnesio, kuris užtruko tik vieną savaitę“, 55 divizija, kurioje E. Dr. tarnavo, buvo staigiai mesta užkišti skylę praplėštame fronte už Varšuvos ties upe Bžūra. Ten pirmą kartą Rytų Fronte vokiečiai panaudojo nuodingas dujas. 1915 m. visa Rusijos kariuomenė buvo priversta pasitraukti į krašto gilumą. Visa Lietuva atiteko vokiečiams. Dr. E. Dr. dalinys pasitraukė pro Varšuvą, Lietuvos Brastą, Baltvyžio girias ir įsitvirtino balose prie

Naručio ežero. 1916 m. E. Dr. nuvyko į Maskvą, išlaikė egzaminus ir gavo diplomą. Vėliau jis buvo pakeltas į Divizijos ligoninės ordinatorius ir apdovanotas šv. Onos ir šv. Stanislovo ordenais.

1917 m. pradžioje buvo perkeltas į ligoninę Voroneže, kur buvo didžiulė lietuvių tremtinių kolonija. Ten jis plačiai įsijungė į lietuvišką darbą ir aktingai dalyvavo lietuvių politiškame gyvenime. Jis buvo išrinktas į Vyr. Lietuvių Tarybą Rusijoje, kurios būstinė tuo laiku buvo Voroneže. Po Spalių Revoliucijos Rusijoje įsigalėjo komunistinis režimas. Jis negalėjo pakęsti įvairių tautinių organizacijų. Jas visas uždarė ir perėmė savo valdyman. Visus Vyr. Tarybos narius ir kelioliką ateitininkų moksleivių, pasipriešinusių bolševikų agitatoriams — smurtininkams viename mitinge, suėmė ir nugalėno į kalėjimą. Tačiau už kelių savaičių, jie visi buvo paleisti. Anarchija Lenino utopiškoje Sovietijoje didėjo. Pavojus gyvybei kasdien augo. Todėl E. Dr. 1918 m. ankstybą pavasarį su žmona ir 6 mėnesių sūneliu Vytautu pasileido į vokiečių okupuotą Lietuvą.

Nepriklausomoje Lietuvoje

Grįžęs į Lietuvą, E. Dr. apsislojo Draugelių namuose Degučiuose. Kreishauptmanas sutiko palankiai grįžusį gydytoją. Net gražino dalį baldų, kuriuos okupantai vokiečiai buvo tariamai pasiskolinę.

1918 - 20 m. buvo lietuvių tautai ypatingi: reikėjo apginti ir įgyvendinti Vasario 16 d. deklaracijos pradus. Šviesuomenės buvo maža. Todėl visiems teko dirbti visokią darbą ir, kartais, atlikinėti keletą pareigų. E. Dr. yra geriausias tokio atvejo pavyzdys. L. Enciklopedija patiekia tokį jo darbų katalogą.

1918 m. lapkričio mėn. išrinktas viešame mitinge Mariampolės miesto Tarybos nariu. Mėnesiui praėjus, jis tapo Mariampolės pirmu lietuviu burmistru. 1918 m. liepos vidury jis buvo kooptuotas į Lietuvos Tarybą Vilniuje. 1919 m. kovo mėn. L. R. Kryžius pavedė jam organizuoti Kaune apkrečiamųjų ligų ligoninę. Jis įkūrė ją viename gale buv. Karo ligoninės. Karmelitų pastatuose. Vėliau ją perėmė Karo Ligoninė.

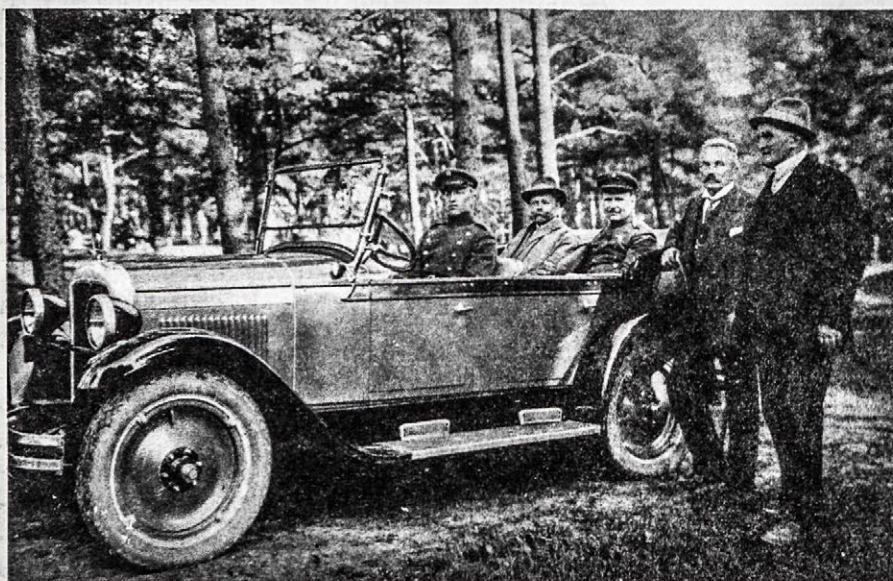
Dr. E. Dr. savo laiške prisimena, kad, į šią užkrečiamą ligoninę valdžios parėdymu turėjo priimti Prūsų lietuvių Aukštuolaitį. . . Jis nesirgo nė užkrečiamomis, nė neužkrečiamomis

ligomis. Tik vėliau E. Dr. patyrė, kad jis buvo internuotas, kaip vokiečių informatorius. Kitas tos pačios rūšies ligonis buvo karininkas Glovackis, II pėstininkų pulko vadas. Jis pergriežtai ir sauališkai tvarkė fronto lauke išibrovusius į karių eiles komunistus. Kada ir kaip baigėsi Aukštuolaičio kuracija, E. Dr. neatsimena. Glovackio išgydymas buvo savotiškas. „Vieną dieną II p. p. rykiuotėje atžygiavo prie ligoninės ir paaiškino, kad jų vadas jiems reikalingas. Pagarbiai jį užkėlė ant žirgo ir tvarkingoje rykiuotėje nužygiavo į prezidentūrą... Taigi, kartais su neaiškiais ligoniais atsitinka ir taip“...

1919.X.9 - 1920.VI.19 E. Dr. buvo Vidaus Reikalų Ministerio Ernesto Galvanausko kabinete. 1920 - 26 m. Steigiamojo, I ir II Seimų narys. Jis buvo Antro Seimo sekretorius. Seimuose pirmininkavo Krašto Apsaugos, Savivaldybių Administracijos, Darbo ir Socialinės Apsaugos ir kt. komisijoms. E. Dr., F. Mikšys, D. Trimakas, St. Šilingas ir Pikšilingis įsteigė Lietuvos Ūkininkų Sąjungą. Ji per trumpą laiką tapo didžiulė organizacija su 50.000 narių. Ji rūpinosi ne tik ūkiniais žemdirbių reikalais, bet reikiėsi ir politiniame gyvenime. St. Seime ir kituose seimuose turėjo stambią grupę savo atstovų, įėjusių į Krikščionių Demokratų Bloką. E. Dr. buvo ilgametis L.U. Sąjungos pirmininkas ir aktyviai dalyvavo kitose ūkinėse organizacijose, draudimų bendrovių ir bankų valdybose.

1926 - 27 m. Sveikatos departamento Direktorius. 1928 m. Kauno ligoninės ordinatorius. 1932 - 40 m. Valstybinės Psichiatrinės ligoninės Suvalkų Kalvarijoje direktorius. Jis perėmė ją labai apleistą visais atžvilgiais. Plačios apylinkės gyventojai ją vadino ne ligonine, bet beprotnamiu. Atrodo kad jie turėjo pakankamo pagrindo. Ligoninė tilpo atremontuotose kareivinėse. Tačiau tos patalpos netiko jokiai ligoninei. Tai buvo didžiulis trijų aukštų namas su didelėmis salėmis bei koridoriais. Nemaža kambarių langų turėjo geležinius virbus. Durys buvo su paprastomis rankenom. Nors šildymas buvo centralinis, bet kiekviename aukšte buvo tik po vieną vonią ir klozetą. Trūko stalų, lovų ir kitokių būtinų ligoniams patogumų. Ligonių skaičius svyravo tarp 8-900. Daugiau 35 jų sirgo šizofrenija, kiti buvo paraniokai, epileptikai ir pan. Buvo tik direktorius ir du medicinos gydytojai, kurie nebuvo psichiatrai. Personalo buvo apie 200, tačiau blogos kokybės. Gydymas buvo vėlyvų viduramžių. „Neramius mėgdavo nuraminti kumščiais arba uždarydavo tuščiam kambaryje kol užsirekė ir pavargę nutildavo.“ Pasitaikydavo ligonių moterų išprievartavimų. Nemaža įvykdavo vagybių. Mastas buvo netinkamas.

Tokia bedlamiškai būklei pašalinti E. Dr. ėmėsi griežtų priemonių. Padarė griežtą personalo atranką. Sunkiau nusizengę buvo tuojau atleidžiami, o padarę lengvesnį nusikaltimą buvo 1-2 kartu įspėjami. Naujai samdomi pri-

Dr. Draugelis — Vidaus Reikalų Ministeris, vizituojas Palangos kurortą 1919-1920 metais (dr. E. Draugelis sėdi automobilyje — viduryje).

valėjo turėti netik stiprius raumenis, bet ir nusimanyti apie ligonių priežiūrą ir įvairiuose amatuose susivokti. Tuo būdu ligoninės personalo eilėse atsirado stalių, mūrinių, daržininkų, elektrotechnikų, centrinio šildymo prižiūrėtojų ir net dirigentų. Su jų pagalba pavyko daugelį buvusių ligoninė trūkumų pašalinti.

Buvo iš ligonių organizuotas choras, orkestras ir įsteigta knygynėlis ir vasaros teatras. Tai buvo gydymo darbu ir gera nuotaika sekminga pradžia.

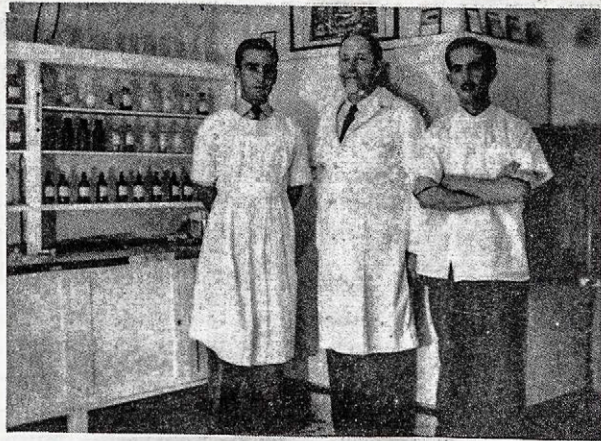
Aptvėrė ligoninę ir sutvarkė jos rajoną. Pagerino maistą. Žydams ligoniams sutvarkė košer maisto pristatymą. Dr. Draugelis nesuspėjo visų savo planų įgyvendinti, nes 1940 m. įsiveržusių į Lietuvą komunistų pastatyta liaudies vyriausybė tuojau atleido jį iš pareigų.

Abidvi okupacijos E. Dr. išgyveno būdamas Gižų vls. Sveikatos punkto vedėjas.

Draugelis tremtyje

Antrosios Raudonos okupacijos viesului atūžiant, E. Dr. ir keli jo šeimos nariai pasitraukė į Šiaurės Vakarų Vokietiją. Paskutinius Hitlerinio karo metus praleido gydytojudamas Northbudėje. 1945 - 46 m. buvo kelių UNRRA stovyklų gydytojas. 1946 m. organizavo Bute-Hudėje lietuvių tremtiniams progimnaziją. 1947 metais išvyko su žmona Julija, dukra Marija ir sūnumis Vytautu, Gediminu ir Kęstučiu į Braziliją, kur jau anksčiau buvo įsikūrusi jo sesuo. Ten dirbo dešimtį metų, kaip medicinas - analizuotojas įvairiose ligoninėse. Dabar jau pensininkas. E. Dr. ir tremtyje dirba ir kruta Lietuvai. 1958 m. buvo išrinktas Sao Paulo L. B. Tarybos prezidiumo pirmininku. Jis yra aktyvus P.L.B. narys.

Dar tenka parašyti keletą sakinių apie dr. E. D. kaip gydytoją. Jis baigė Maskvos Universitetą prieš Pirmąjį Pasaulinį karą. Mokslo lygis jame buvo aukštas. Daugelis jo profesorių buvo iškilais lygio specialistai ir galėjo lengvai konkuruoti su Vakarų Europos mokslininkais. Tad E. Dr. galėjo plačiai išsimokslinti medicinoje. Atrodo, kad jis tai padarė. 1918 - 26 m. jis buvo tautinio atgimimo viesulo įtrauktas į politinį ir visuomeninį - ūkinį darbą. Tačiau jis ir tuomet jautė sėdįs ne savo suolo. Jei per tuos metus susidarė kaikurie balti plotai jo mediciniškoje žiniijoje, tai jis su kaupu tai išlygini, grįžęs į savo pašaukimo darbą - gydytojavimą. Čia pacituosiu vieno mąstingo ir daug

Dr. E. Draugelis Sao Paulo laboratorijoje — 1950 m.

reikalaujančio paciento laišką. „Kalvarijoje buvo keli gydytojai Psichiatrinėje ligoninėje ir keli mieste. Iš akies sprendžiant Draugelis buvo mėgiamiausias ir daugiausia praktikos turėjo. Žmonės jį mėgo. Dėl ko, pasakyt negalėčiau. Gal dėlto, kad jis visuomet nuotaikingai prošą kalbėjo, gal dėlto, kad jis negailėjo laiko ligonį ištirti. Bet daugiausia jį žmonės mėgo už atvirumą. Jis nemuilino akių, kaip daugelis gydytojų, bet atvirai pasakydavo už kiek laiko ligonis mirs. Laiką ne visuomet jam pavykdavo išpėti, bet visi mirdavo, kam jis tokį dekretą paskelbdavo. Draugelis Kalvarijoje buvo mano gydytojas. O aš renkuose gydytojus, kurių medicinišku sąžiningumu ir išmanymu pasitikiu.“

Solenizantas yra vaivorykštiškai pasičietęs asmuo. Puikus dialogo dalyvis. Sangvinikas. Jo kalboje, kaip ir jo raštuose, čiurlena, kaip kalnų upelis, kartais kandus, bet ne užgaunantis humoras. Tos savybės užsiliko ir dabar. Jis šiandien sielojasi pagrindiniais žmogaus ir tautos klausimais. Jis pats formuluoja žmoniją ir lietuvių deginančius klausimus: „Bet ar mirė jau Dievas? Ar amžinai žuvo mūsų tėvynė?“ Ir pats drąsiai tvirtu balsu atsako — „Ne ir ne!“

Ir abejojančiam sunku netikėti tokį liudininką. . .

Mes žinome, kad Jubilijatas yra pasiryžęs savo ilgaamžio gyvenimo patirtį apvilkti žodžiais. Mes esame tikri, kad jam užteks kūrybinės galios baigti abudu savo atsiminimų tomu:

I. Atsiminimai, kurie nesikartoja.

II. Atsiminimai, kurie geriau, kad nebūtų.

Mes linkime Solenizantui sveikatos, giedrios nuotaikos ir viltingo rytojaus! . .

Lietuvių gydytojai - visuomenininkai

Šiame numeryje spausdiname tąsą iš Biuletenio Nr. 2 (1968) apie lietuvių gydytojus-visuomenininkus. Ši dalis yra paruošta dr. B. Matulionio. Paskai-

ta buvo skaityta Cleveland'e 1968 m. kovo mėn. 16 d. Ohio Lietuvių Gydytojų Dr-jos susirinkime. Spausdiname tik ištrauką iš skaitytos paskaitos.

Redakcija

Gydyt. Vilius Bruožis (1843-1909). Tai Mažosios Lietuvos tautinio atgimimo pionierius; „Aušros“ ir „Varpo“ bendradarbis ir rėmėjas. Už Mažosios Lietuvos lietuvių tautinės sąmonės budinimą vokiečių buvo visai persekiojamas, grasinamas teismais, ir kurį laiką buvo atimtos jam gydytojo praktikos teisės. Bendrai, dr. Bruožis Mažojoje Lietuvoje pasižymėjo, kaip spaudos rėmėjas ir lietuviškų organizacijų aktyvus narys.

Gydytojas Jonas Spudulis (1860-1920) — „Aušros“ ir „Varpo“ bendradarbis. Tyrinėjo lietuvių kalbą, jos rašybos klausimus. Talkino Juškos Lietuvių kalbos žodyno leidimo darbe. Povilo Matulionio padedamas jau 1885 metais Tilžėje išleido pirmąjį lietuvių kalbą aritmetikos uždavinyną.

Profesorius gydytojas Petras Radzickas (1864-1931). Pradžioje buvo „Aušros“ platintojas. Už lietuvišką veiklą buvo visam amžiui ištremtas į Rusiją. Maskvos universiteto medicinos fakultete Radzickui buvo atsitaręs kelias į profesūrą, bet reikėjo, kad jis savo katalikų tikėjimą iškeistų į pravoslaviją. Tokį pasiūlymą Radzickas griežtai atmetė, ir turėjo palikti Maskvą. Apsigyveno Smolenske. Čia ilgai gyveno lietuvių tautinis centras. Sugriuvus caro valdžiai, atėjo bolševikai. Ir šie neleido Radzickui grįžti į Lietuvą. Vėliau jis buvo bolševikų suimtas, kalinamas, ir visas jo turas konfiskuotas, o to nemažo savo turto didžiausiąją dalį Radzickas savo testamente buvo užrašęs būsimam lietuvių universitetui Vilniuje. Tik 1921 metais Radzickas gavo rusų bolševikų leidimą grįžti į Lietuvą. Gavęs tą leidimą, Radzickas per dvi dienas paliko ilgus metus gyventą Smolenską ir po kelių dienų pasiekė Kauną. Čia Radzickas jau trečią dieną buvo Lietuvos kariuomenės savanoris, nors tada jau buvo jam 56 metai. Vėliau jis profesoriavo Kauno universitete, turėjo didelę praktiką. Mirdamas pagal testamentą didesnę dalį

savo turto paskyrė savo Tėvynės reikalams: 100,000 litų — neturtingiems studentams šelpiti ir 10,000 litų — aklųjų institutui Kaune.

Gydytojas Stasys Matulaitis (1866-1950). Tai buvo nepaprasto darbštumo ir ryžto lietuvis patriotas, nors Lietuvos Nepriklausomybės laikais jo politinis veikimas buvo pasidaręs kontroversiškas, dėl kurio vėliau pats skaudžiai nukentėjo. Matulaitis buvo aktyvus aušrininkas, varpininkas, o paskui ir daugelio kitų lietuviškų laikraščių rėmėjas. Jis platino uždraustą lietuvių spaudą, savo lėšomis įgytą veltui dalijo vyskupo Valančiaus „Vaikų knygelę“. Gausiai šelpė lietuvių moksleivius, Vilniuje slaptai dėstė moksleiviams Lietuvos istoriją, smarkiai pasisakydamas prieš rusus ir lenkus. Matulaitis rėmė lietuvių moksleivių bandymus rašyti, kurti. Pvz., jauno poeto Binkio rinkinį „Sniegams tirpstant“. Išspausdintą 1913 metais, Matulaitis parėmė medžiagiškai. Už lietuvišką veiklą rusų žandarų buvo trejiems metams ištremtas į Rusiją. Matulaitis buvo kairiųjų pažiūrų žmogus, ir Nepriklausomoje Lietuvoje, savo paties šeimos spaudžiamas įsivėlė į komunistinio jaunimo bruzdėjimą. Už tai S Matulaitis buvo suimtas, bet už piniginių užstatą paleistas, ir apie 1927 metus pasitraukė į Sovietų Gudiją. Tenai, Gudų Mokslo Akademijoje, Matulaitis toliau tyrinėjo Lietuvos praeitį ir parašė svarbų veikalą apie 1863 m. sukilimą Lietuvoje. Už tą darbą Gudų Mokslo Akademija Matulaičiui suteikė istorijos daktaro laipsnį, o Maskva, už tą patį veikalą Matulaitį apkaltino lietuvišku šovinizmu ir ištrėmė jį į Kazakstaną. Toje tremtyje Matulaitis tik 1949 m. tesusilaukė amnestijos ir grįžo į Lietuvą.

Gydytojas Jeronimas Ralys (1876-1921) lietuviškų laikraščių bendradarbis, lietuviško darbo rėmėjas. Sunaudodamas savo kelerių metų laisvalaikį išvertė į lietuvių kalbą Odisėją ir Iliadą. Jo išverstąją Odisėją Švietimo ministerija, jau po jo mirties, būtent, 1937 m. išleido antru leidimu.

Gydytojas Kazys Jokantas (1880-) pradžioje dirbo medicinišką darbą, o vėliau nuėjo į švietimo ir politikos sritis. Dr. Jokantas žinomas kaip Žiburio ir vėliau kaip Aušros gimnazijos direktorius, Steigiamojo Seimo ir kitų vėlesniųjų Lietuvos seimų narys, Lietuvos švietimo ministras, Lietuvos oficiozinio laikraščio „Lietuva“ redaktorius.

Gydytojas Danielius Alseika (1881-1936) — „Varpo“ ir kitos lietuvių spaudos bendradarbis; 1905 m. Vilniuje Lietuvių Didžiojo Seimo dalyvis; lenkų okupacijos metais garsiosios Vilniaus Lietuvių Klinikos organizatorius ir vedėjas; Vilniuje Lietuvių Mokslo Draugijos narys. Už lietuvišką darbą lenkų okupacijos metais buvo okupantų areštuojamas ir tremiamas iš Vilniaus. Kelių didesnių patriotinių lietuviškų veikalų autorius.

Juozas Žemgulys (1890-1941). Plačios iniciatyvos ir didelio dabštumo gydytojas visuomenininkas. Aktyvus Kauno Medicinos Draugijos steigėjas ir ilgametis jos valdybos narys. Mediciniško žurnalo „Medicina“ organizatorius ir pirmaisiais dvejais metais to žurnalo redaktorius. Greta daugybės paskelbtų mediciniškų mokslinių straipsnių, yra parašęs daug populiarių straipsnių viešosios sveikatos klausimais. Aktyvus daugelio lietuviškų draugijų narys. Dr. Juozas Žemgulys tragiškai žuvo nuo Lietuvos okupanto bolševiko bestiališkos rankos. 1941 metų birželio mėn. 26 d. septyni maskoliai enkavedistai įsiveržė į Panevė-

žio apskrities ligoninės operacinį kambarį darbo metu ir visus tris Panevėžio chirurgus — **dr. Juozą Žemgulį, dr. Stasį Mačiulį ir dr. Antaną Gudonį** — nusivarė į privataus namo rūšį ir tenai, be kaltės ir tardymo, be teismo visus tris chirurgus ir dar chirurginę gailėstiną seserį Kanėvičienę nužudė. Lietuvių visuomenė kankiniams buvo pastačius paminklą, bet 1944 metais sugrįžęs Lietuvos okupantas tą paminklą sunaikino.

DR. ADOMAS SKETERIS

Gimė 1859 m., gruodžio mėn. 4 d., Noreikonių k., Jonišio v., Biržų aps. Gimnaziją baigė Slucke, o medicinos mokslus — Maskvos Universitete.

Tai buvo vienas iš tautinio atgimimo veikėjų. Jis rašė Aušroj, Varpe, Vilniaus Žiniose ir Lietuvos Ūkininke. 1894 m. parašė pora beletristinių dalykelių: Ant nakvynės ir Vakarų Tilviko pirkelėj. Spaudos draudimo metu buvo uolus liet. spaudos platinimo talkininkas. Kaip reformatas, jis jungėsi į ev. reformatų veiklą ir buvo renkamas sinodo kuratorium.

Dėl politinio veikimo Lietuvoje, buvo ištremtas kartu su J. Jablonskiu į Pskovą. Grįžęs iš tremties ilgiausiai dirbo Linkuvoje.

Pirmojo Pas. Karo metu pasitraukė į Jaltą — Kryman, kur suorganizavo lietuviams pabėgėliams sanatoriją. Mirė 1916 m., balandžio mėn. 19 d. Maskvoje.

Vt.

VLADAS KUZMA (Knygos apžvalga)

1967 metų pabaigoje okupuotoje Lietuvoje išleista mažo formato, 92 puslapių knygutė — **Vladas Kuzma** — 4000 egz. tiražu. Autorius — Telesforas Šiurkus.

Kaip ir daugumas okupanto priežiūroje leidžiamų knygų šis leidinys komunistinės propagandos taip pat gerokai išmaceruotas. Knygėlės vedamoji mintis — pristatyti šį garsų chirurgą jo 75 metų gimimo sukakties proga kaip politinį veikėją ir nuo jaunystės laikų ištikimą Karolio Markso idealų puoselėtoją.

Užuot davęs realų V. Kuzmos praeities škičą, apibūdinant jį, kaip gydytoją, žymų chirurgą, didelį humanistą (nevenigiant paliesti kai

kurių jo charakterio neigiamų bruožų), autorius daugiausia skiria dėmesio V. K. politinei veiklai pasakodamos būtus ir nebūtus dalykus.

Apie prof. dr. Vladą Kuzmą, iš tiesų, galima būtų daug ką gražaus ir charakeringo pasakoti — parašyti. Lietuvos medicinos istorijoje jis yra ne eilinė asmenybė. Kaip gydytojas jis buvo pagarsėjęs visame krašte, tačiau politikoje ne daug ką nušimanė.

V. K. buvo kairiųjų pažiūrų, tačiau nebuvo jis nei komunistas, nei rusų draugas. Į aukščiausios tarybos deputatus pateko tik todėl, kad neturėjo pilietinės drąsos atsisipirti kompartijos spaudimams, ypač vienam komunistui-žydu-

kui, kuris vėlyvais vakarais, po sunkių dienos darbų įkyriai lankė Kuzmos namus ir prisipykęs reikalavo, kad jis būtinai kandidatuotų į deputatus. V. K. rinkiminėje kompanijoje beveik nedalyvavo, o kai kartą okupanto agentai primygtinai pareikalavo, kad jis Alytuje pasakytų priešrinkiminę kalbą, tai V. K. ten nuvykęs neagitavo nei už save, nei už naują režimą, bet šnekėjo apie Leniną, kaip genijų. Grįžęs iš kelionės kelis kartus mums, jojo asistentams, (neišskiriant T. Šiurkaus) V. K. tas savo „gastroles“ prisimindavo su širdgėla ir karčiu jumoru. Sakydavo: „Negali nuneigti, jog Leninas organizavime perversmo nebuvo genijus. Jo sumanumo dėka mažas kupstelis avantiuristų sugriovė Rusų respublikos valstybinę santvarką“.

V. K. buvo didelis humanistas ir kartu savo profesijos vergas. Kaip medikas jis dirbo nepaprastai daug ir su dideliu entuziazmu, todėl į politiką gilintis neturėjo laiko. Iš savo profesijos jis neieškojo materialinės naudos. Nepriklausomybės laikais V. K. neimdavo honoraro iš beturčių ir dvasiškių, o rusams okupavus Lietuvą prie šios kategorijos ligonių jis dar prijungė nusavintų turtų savininkus: dvarininkus bei prekybininkus.

Kartą, vokiečių okupacijos metu, į V. K. kreipėsi konsultacijai vokiečių kariuomenės pulkininkas. Kariškis nustebo sužinojęs, jog už apžiūrėjimą profesorius ima tik 3 markes.

— Pone profesoriau, sako pulkininkas, ar ne gėda Tamstai imti už vizitą tik 3 markes?

— Tai kiek Tamstos nuomone aš turėčiau imti? — paklausė profesorius.

— Imk bent tiek, kad galėtum pavalgyti Metropolio restorane gerus pietus — patarė pulkininkas.

Sekančią dieną, atvykęs į ligoninę vizitacijai V. K. papasakojo šį nuotikį mums, jojo asistentams, ir paklausė kiek mes imame už vizitą. Atsakėme — 10 markių (tuo metu restorane pietūs kainavo 8 - 10 markių). Grįžęs į namus V. K. honorarą taip pat pakėlė. Už ligonio apžiūrėjimą pradėjo imti... 5 markes.

Velionis prof. Pranas Gudas-Gudavičius kartą man šitaip išsireiškė: „Nemoka Kuzma piniginiai tvarkytis. Pakviestų mane reikalų vedėju, tai padidindčiau jojo pajamas tiek, kad ne tik tai jam visą Laisvės Alėją nupirkčiau, bet ir sau kelias kaminyčias pastatyčiau“.

Dr. T. Šiurkus, atrodo, ne iš įsitikinimo, bet iš reikalo pristatė V. K. jaunesniajai kartai perleisdamas savo mintis per okupanto štandartinę prizmę, ir susidariusi spindulių abefacija eiliniam skaitytojui kliudo susiorientuoti, bei atskirti tiesą nuo komunistinio melo. Be to, autorius nejučiomis savo mokytoją nevertino, pasigirdamas, jog Kuzmos laikais pooperacinis mirštamumas buvo 3 su viršum kartus didesnis negu dabar, priskirdamas tai „tarybinės chirurgijos“ laimėjimams. Galimas daiktas, kad šiuo metu pavergtoje Lietuvoje pooperacinis mirštamumas kaip ir visur kitur sumažėjo, tačiau tik ne todėl, kad dabartiniai chirurgai keliom galvom pranašesni už V. Kuzmą, o dėl to, kad išrasti antibiotiniai vaistai, patobulėjo anestezijos technika, padarė didelę pažangą pooperacinis gydymas ir pan.

Iš knygelės sužinome, kad šiuo metu skulptorius K. Narkevičius (Vilniuje) dirba V. Kuzmos biustą paminklui kuris bus pastatytas Kaune.

Be abejo, būtų per drąsu sakyti, jog dr. T. Šiurkaus paruošta knygelė yra bevertė. Tarp propagandos ir paties autoriaus pasigyrimų galima rasti taip pat neginčytinų faktų, kuriais ateities Lietuvos medicinos istorikas galės pasinaudoti.

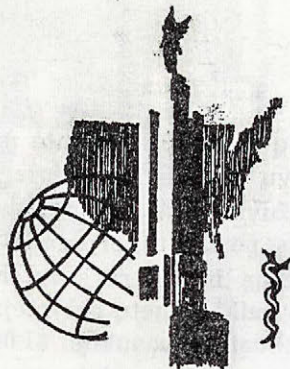
Savotiškas sutapimas: vieną vakarą šioje knygelėje paskačiau šį pasažą:

„Ir galiausiai atsidūrėme kitame ligoninės sparne, kur buvo 9-ji palata, susidedanti iš kelių mažų, niūrių kambarėlių, buvusių vienuolyno celių. Viename jų ne vizitacijos tema išsitarė (suprask V. K, m. p.): — Ak, kaip biauuru! Išėjus iš palatos, susirūpinęs palatos gydytojas paklausė: — Profesoriau, kas čia taip negerai, kad sakote biauuru?“...

O kitą dieną mūsų spaudoje randu pranešimą, jog Clevelande vasario 11, sulaukęs 83 metus mirė prof. Julius Gravrokas, buvęs Kauno Universiteto rektorius.

Velionis prof. Julius Gravrokas kaip ciktai buvo tasai ligonis (gulėjo po trūkio operacijos) iš kurio palatos išeinant V. K. pašnibždėjo „Ak, kaip biauuru“. Man paklausus „Ką jis tuo nori pasakyti“, prisipažino, kad tirpsta kairioji ranka ir pradėjo ją kratyti bei gniaužyti kairiuosius pirštus.

Tai buvo preliudas į kovą su mirtimi. Po pusvalandžio V. K. jau gulėjo mirties agonijoje...
Dr. Vaclovas Paprockas

PASAULIO IR AMERIKOS LIETUVIŲ GYDYTOJŲ SĄJUNGOS VEIKLA

CENTRO VALDYBA

Pirmininkas **H. BRAZAITIS, M.D.**

35210 Maple Grove, Willoughby, Ohio 44094

Sekretorius **D. DEGESYS, M.D.**

10612 Lake Shore Blvd., Cleveland, Ohio 44108

PROTOKOLAS Nr. 5

Vieta: dr. H. Brazaičio rezidencija

Data: rugsėjo 19ta diena, 1968 metai

Dalyviai: H. Brazaitis, D. Degesys ir E. Lenkauskas

1. Dr. Brazaitis atidaręs posėdį painformavo, kad jis susitikęs su prof. J. Puzinu ir kalbėjo Lietuvos Medicinos Istorijos leidimo reikalu. Prof. J. Puzinas sutinka imtis tokio darbo, bet tuo pačiu pageidauja talkininkų iš gydytojų sąjungos.
2. Valdyba, reaguodama į prof. J. Puzino pageidavimą, numato kreiptis į dr. S. Biežį, dr. Gudaitį, dr. B. Matulionį ir prof. dr. Meškauską, prašydama juos prisidėti prie darbo.
3. Dr. Degesys informuoja valdybą, kad jis negauna jokių žinių iš draugijų valdybų ir net nežino kas joms vadovauja. Toks yra draugijų valdybų pasyvumas.
4. Svarstytas Marylando lietuvių gydytojų organizavimo reikalas. Nutarta juos paraginti, kad jie prisijungtų prie New Yorko draugijos.
5. Centro valdyba planuoja šį rudenį susitikti su Kanados lietuvių gydytojų draugijos valdyba ir aptarti sąjungos suvažiavimo darbotvarkę. Tuo reikalu sekretorius susisieks su dr. A. Pacevičium ir mokslinės programos vedėju dr. J. Valaičiu.
6. Nagrinėtas Lietuvių Gydytojų Biuletenio draugijų kronikų skyrius. Valdyba pageidauja, kad Biuletenio redaktorė koreguotų draugijų korespondentų kronikas.

Dr. H. Brazaitis
Pirmininkas

Dr. D. Degesys
Sekretorius

• **Kalifornijos Lietuvių Gydytojų Draugijos** susirinkimas įvyko birželio 23 d. daktarų Gudausko ir Pautieniaus Medical Building. Susirinkimas buvo gausus ir įdomus; programoje dalyvavo pasaulinio garso lietuvis **dr. Karolis Lederis**, Bristolio U-to profesorius, Anglijoje. Šiuo metu prof. Lederis atlieka tyrimo darbus Kalifornijos U-te, Berkeley.

Draugijos pirmininkas **dr. Pautienius** pristatė susirinkimui prof. Lederį, kuris davė paskaitą tema „Do Hypophysial Hormones cause Cancer?“ Po paskaitos įvyko prof. dr. Lederio pagerbimo vaišės dr. J. ir Giedrės Gudauskų namuose.

Dr. Lederis gimęs Lietuvoje, medicinos mokslus studijavo Vokietijoje, o Ph. D. ir D. S. laipsnius įgijo Bristolio U-te, Anglijoje. Su paskaitomis jis yra apvažiavęs Europos, Šiaurės ir Pietų Amerikos kraštus. Jo tyrimų darbai, apie ryšį tarp krūties vėžio ir adenohipofizial hormonų, yra atspausdinti įvairiomis kalbomis.

• **Naujosios Anglijos Lietuvių Gydytojų draugijos** metinis susirinkimas įvyko Bostone, rugsėjo 28 d.

Draugijos pirmininkas — dr. Alfredas Kriškiūnas, sekretorius — dr. Genė Stapulionienė.

Iš kairės į dešinę: p. Vaitkuvienė, dr. A. Kriškiūnas, dr. G. Stapulionienė ir dr. Vaitkus.

FRATERNITAS LITHUANICA – 60 METŲ

Suvažiavimas prasidėjo šeštadienį, spalio 19 d. brolių kapų lankymu. Po to sekė iškilminga vakarienė — South Shore Country Club patalpose. Suvažiavime dalyvavo broliai iš Chicagos, Cleveland'o, New York'o ir Kanados. Iškilmingą vakarienę pradėjo pirmininkas dr. St. Budrys, pakviesdamas kun. J. Vaišnį sukalbėti invokaciją. Vaišės buvo puikios, nuotaika gera. Iškilmingumui prisidėjo ne tik graži aplinka, bet ir programa. Pirmiausia p. A. Trečiokienė padainavo kelias dainas, po to sekė dr. V. Ingelevičiaus, vieno iš korporacijos steigėjų, trumpa korporacijos istorija. Dr. V. Ingelevičiui buvo įteikta korporacijos juostelė, o dr. H. Brazaitis, P.L.B. vardu prisegė garbės ženklą.

Korporacija ne tik pagerbė savo įkūrėją, bet savo eiles padidino 3 jaunais korporantais — dr. A. Aglinsku, dr. A. Tauru ir dr. M. Vyganu, kurių dviem buvo užrištos korporacijos spalvos (vakarienėje nedalyvavo dr. A. Aglinskas). Po ceremonijos sekė sveikinimai — žodžiu ir raštu.

Nepaprastai įdomi iškilmingosios vakarienės dalis buvo dr. B. Matulionio paskaita „Iš pokalbių su svečiais iš Lietuvos“.

Sekmadienį, spalio mėn. 20 d. šventė prasidėjo pamaldomis Tėvų Jėzuitų koplyčioje, vainiko padėjimu prie žuvusių už Lietuvos laisvę ir bendrais pusryčiais, po kurių korporantai turėjo metinį susirinkimą ir aptarė savo darbo planus. 60-čiai darbo veiklos metų atžymėjimui korp. Fraternitas Lithuanica paaukojo \$1.000.— Lietuvos Fondui. Korporacija perrinko tą pačią valdybą — pirm. dr. Stasį Budrį, sekr. — dr. V. Taurą ir išd. — dr. A. Garūną.

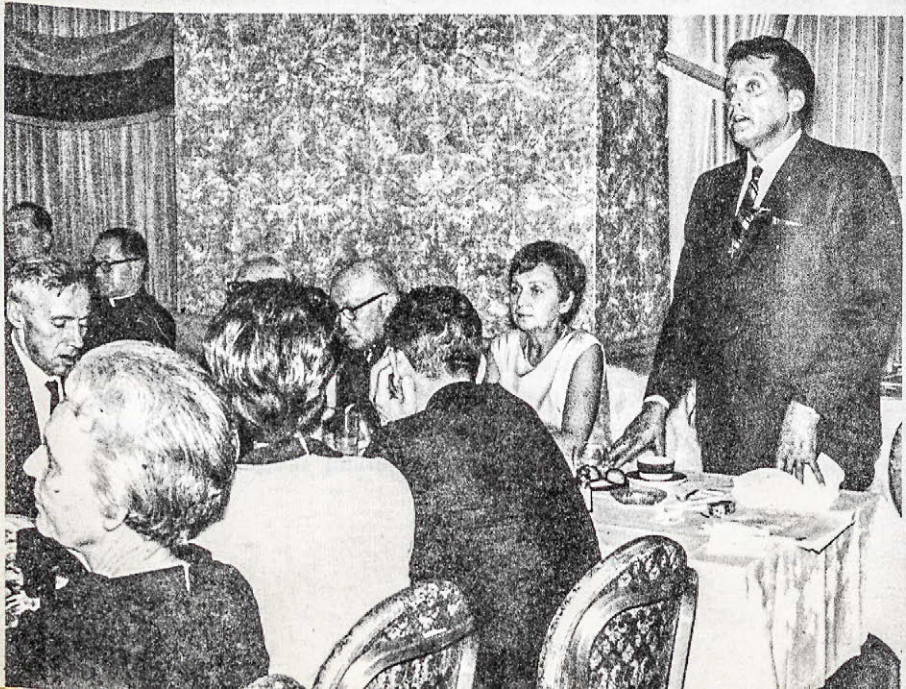
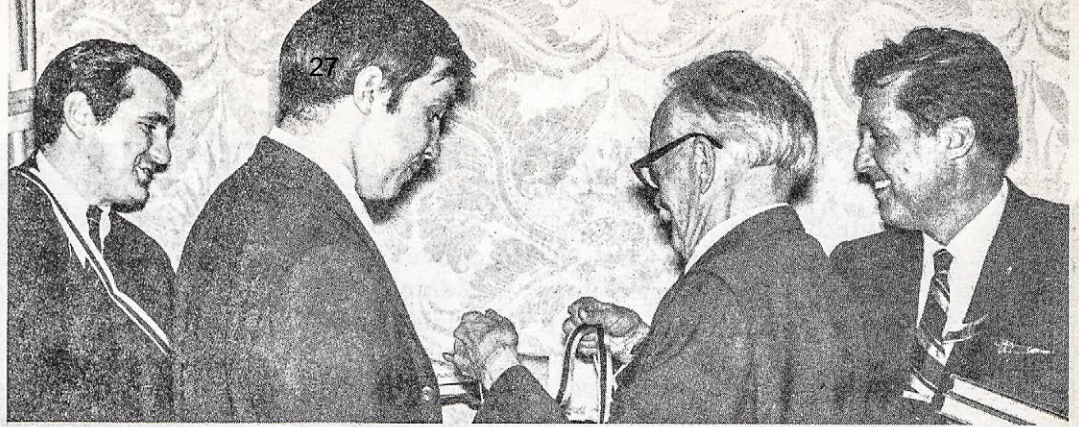
Suvažiavimo metu dr. M. Budrienė suruošė Korporacijos parodą, kurioje matėsi laiškai, nuotraukos, knygos bei straipsniai, parašyti korporacijos narių.

Visi su dideliu įdomumu klausėsi klausimų ir atsakymų, kuriuos taip įdomiai prelegentas paroušė, gal dar būtų ilgai visi kalbėję ir klausinėję apie gyvenimą Lietuvoje, bet laikas artėjo į vidurnaktį. Korporantai ir jų svečiai išsiskirstė pilni išpūdžių iš praeities ir dabarties. (Šis straipsnis bus spausdinamas sekančiam Biuletenyje, nes patiekta medžiaga, tikimės bus įdomi visiems Biuletens skaitytojams. Red.)

Fraternitas Lithuanica 1968 m. suvažiavimo dalyviai.

Korp! GAJA

Po vasaros atostogų „Gajos“ veikla žada atgyti. Rugsėjo 13 d. valdyba (V. Šaulys — pirm., K. Rimkus — buv. pirm., A. Prunskienė — vicepirm., A. Labokienė — sekr., F. Zubinas — išd., B. Gaižiūnas — spec. reik. ir G. Grinis — narys) — darbščioj posėdžio nuotaikoj surikiavo šių metų „Gajos“ veiklos eigą. Užmojai platūs, problemų įvairių. Diskutuota galimybė plačiau pagnagrinėti, gydytojų tarpe ar net visuomenei, aktualiais kataliko gydytojo moralės, med. filosofijos ir etikos klausimais bei protarpiais pažvelgti į Amerikos socialines ir politines problemas.

Spalio 6 d. — sekmadienį korporantų su šeimomis išvyka į Beverly Shores, Ind., d-rų A. ir J. Juozevičių vasarvietę vėlyvam maudymosi sezono uždarymui. Datas, vietas ir planų nepakeis nei blogas oras, nes patalpos patogiai erdvios. Programoje sekmadienio pamaldos, užkandžiai ir politinio turinio paskaita.

Lapkričio mėn. viduryje rengiamas tradicinis mirusių korporantų prisiminimas su pamaldomis ir susirinkimu.

Ilgamečio gajininko dr. Vinco Palioko prisiminimui nutarta paskirti pinigine suma Lietuvos Fondui.

Korporacija, nors ir kukliai, praeitais metais rėmė Vokietijoje studijuojantį medicinos studentą. Nutarta ir šįmet paramą pagal išgales tęsti.

Gajos valdyba — iš k. į d. V. Šaulys — pirm., B. Gaižiūnas, A. Labokienė, A. Prunskienė, F. Zubinas. Trūksta G. Grinio.

„Gajos“ rudens iškyla.

Valdyba vienbalsiai pritaria V. Adamkaus politinei akcijai, skatina ir korporantus aktyviai prisidėti.

V.Š.

NEW YORK'AS

• Med. dr. Vaclovo ir Emilijos Čekų namuose š. m. spalio 4 dieną Woodhaven, N.Y., įvyko pagerbimas Lietuvos Diplomatinijos Šefo Stasio Lozoraičio su ponia. Jis yra vienas iš autorių Lietuvos Nepriklausomybės Fondo leidžiamo anglų kalba veikalo apie Lietuvą, kuris apims visą Lietuvos laikotarpį ir bus apie 600 puslapių. Fondo pirmininkė yra Emilija Čekienė. Vienas iš stambiausių šio leidinio rėmėjų yra dr. Vaclovas Paprockas.

Pagerbime dalyvavo ir kitas minėto leidinio autorius dr. Algirdas Budreckis, kuris šiais metais jau išleido savo parašyta anglų kalba knygą „The Lithuanian National Revolt of 1941“ ir jos išleidimą apčiuopiamai finansavo New Yorko Lietuvių Gydytojų Draugija.

Iš k. į d.: Generalinis Konsulas New Yorke A. Simutis, diplomatinijos Šefas St. Lozoraitis, dr. A. Budreckas, ir dr. V. Paprockas.

Dantų Gydytojų Skyrius

Veda DR. R. POVILAITIS

RIAUSĖS IR STUDENTAI

Paskutiniu laiku Amerikoje, ypatingai didmiesiuose kaip Los Angeles, Cleveland, New York — vyksta jaunuomenės organizuojamos riaušės, vieno ar kito idealo įgyvendinimo vardan. Vieni protestuoja Amerikos įsivėlimą į Vietnamo karą, kiti protestuoja prieš demokratų dabartinę valdžią, kiti protestuoja prieš privalomą kariuomenės tarnybos atlikimą, už rasinę lygybę ir t.t. Šie protestai dažnai vyksta didesniuose miestuose, kaip neseniai buvo Chicagoj demokratų konvencijos metu, kada protestuoti suvažiavo iš visos Amerikos jaunuoliai ir jaunuolės tarp 16 ir 25 metų. Bet protestai ir dažnai iš jų pasidariusios riaušės, vyksta ne tik didmiesčiuose, bet ir daugumos Amerikos universitetų ribose. Garsiausias iš šių universitetų riaušių pažanga ir mastu tai gal yra Berkeley, Californijoje.

Studentai protestuoja už kalbos laisvę, prieš kariuomenės tarnybą, prieš mokytojų pašalinimą iš universiteto, už leidimą turėti alkoholio bendrabučiuose, už kartu su mergaite gyvenimą vienam kambary, už dėstomų dalykų pakeitimą ir t. t.

Paskutiniu laiku demonstracijos darosi vis aršesnės, atsisėdimo būdas jau atgyveno savo tikslą, pasitaiko rimtų fizinių sužalojimų, demonstrantų ir policijos tarpe, ir kas kart daugiau sunaikinama universiteto įrengimų, išdaužoma langų, sudeginama dokumentų ir supiaustoma paveikslų. Visa tai yra daroma, kad pasaulis būtų geresnis, būtų daugiau meilės, lygybės ir laisvės.

Apie vėliausias riaušės Chicagoj demokratų konvencijos metu ir susirėmimus su Chicagos policija, nėra ko kalbėti, visi kas skaito ir žiūri televiziją žino. Reikia pastebėti, kad daugelis šio elemento susirinkusio į Chicagą, bei jų vadai, yra studentai, arba jau baigę aukštųjų mokslus ir turį diplomus. Mokslo metai dar nebuvo prasidėję, taigi tiek daug ir privažiavo.

Kita, lengvai pastebima bendrybė, tai ilgi

plaukai, barzdos, ūsai, karoliai, basos kojos ir skandalinga apranga. Ligi šiol nebuvo girdėti, kad šių apibudintų jaunuolių tarpe yra ir medicinos bei odontologijos studentų. Susidaro nuomonė, kad šios srities studentai yra švarūs, apsikirpę, nusiskutę ir padoriai apsirengę. Medicinos ir odontologijos universitetuose ligi šiol nebuvo girdėti riaušių ar triukšmingų ir žalingų protestų. Idomu ar šie studentai yra per daug užsiėmę darbu žiemą ir vasarą, ar jiems neįdomu dabartinė valdžia ir santvarka, ar jie nieko prieš atlikti kariuomenės prievolę?

Sužinoti šiuos klausimus ir pajusti šios srities studentų nuomones apie riaušes ir demonstracijas, bei šio pasaulio stovį, paklausiau mūsų medicinos studentės (University of Illinois) **Teresės Prunskytės** ir odontologijos studento (Loyola University School of Dentistry) **Rimo Blažio**.

Ar Illinois universitete veikia kokios nors studentų protesto organizacijos, ar studentai jų vardu ruošia ir dalyvauja demonstracijose?

Teresė Prunskytė: Taip. Veikia organizacija vardu „Sveikatos Profesijos Taikai“. Jie nori padaryti daug gero žmonijai, eina savanoriškai dirbti į neturtingųjų rajonus, getus, pas negrus. Jie mokina beraščius skaityti ir rašyti, indoktrinuoja, kaip geriausiai panaudoti savo fizinius trūkumus ir ligas išsisukimui iš kariuomenės prievolės, kaip pasiūti drabužius demonstracijoms — kurie nukrenta nuo kūno policininkui patraukus. Šie studentai eina į riaušių pamokas, kuriose yra demonstruojami riaušių metodai policijai išprovokuoti ir atkreipti dėmesį į demonstraciją ir jos keliamus pageidavimus.

Dar veikia viena organizacija vardu „Studentų Sveikatos Organizacija“, kuri yra paplitusi, turbūt, per visus Amerikos medicinos universitetus. Ši organizacija taip pat domisi neturtingaisiais ir nuskriaustaisiais, organizuoja demonstracijas iš neturtingųjų ir joms vadovauja, piešia plakatus, žygiuoja.

Rimas Blažys: Odontologijos universitetuose, ypačiai Loyolos, atrodo, minėtos organizacijos neveikia. Buvo bandoma verbuoti studentus į „Studentų Sveikatos Organizaciją“, bet neatsirado savanorių. Odontologijos studentai yra labai užimti darbu, daugumas yra iš kitų valstijų, daugumas turi šeimas ir, bendrai paėmus, odontologijos universitetai turi daugiau uždara aplinką ir didesnę drausmę — todėl ir nėra demonstravimų ir riaušių.

Ar medicinos ir odontologijos studentai yra švaresni, apsikirpę ir geriau apsirengę?

Teresė Prunskytė: Taip. Yra vienas kitas su sandaliais ir karoliais, bet nėra barzdų, ūsų, ilgų plaukų ir fizinio nešvarumo. Universiteto vadovybė neleidžia turėti ilgus plaukus ir būti netvarkingam aprangoj — net vienam mokytojui liepė susitvarkyti arba apleisti universitetą — taip, kad visi atrodo padoriai ir kvepia gerai, nors simpatizuojančių su plaukuotais yra gana daug.

Rimas Blažys: Ilgų plaukų, sandalų, neleidžia dėvėti. Yra griežta tvarka. Kiekvienas turi dėvėti baltus marškinius, kaklaraistį ir švarką. Jeigu leistų dėvėti ilgus plaukus, atsirastų juos dėvinčių.

Ar daugumas studentų pritaria demonstracijoms ir riaušėms kaip kad įvyko Chicagoj demokratų konvencijos metu?

Teresė Prunskytė: Taip. Daugumas pritaria demonstrantams ir kalba prieš policijos taktiką, sako kad policija turėtų nesikišti.

Rimas Blažys: Daugumas pritaria policijai ir sako, kad turi būti tvarka. „Jeigu į mane kas mestų akmenis ir daužytų mano langus, tai aš nestovėčiau, bet aktyviai ginčiausi“, tai ką darė ir policija per paskutinius riaušes.

Kokiais dar būdais medicinos ir odontologijos studentai dalyvauja šių laikų neramumuose?

Teresė Prunskytė: Dalyvaujant demonstracijose ir žygiuodami dėvi baltus chalatus, prie chalato universitete nešioja taikos balandžio ženklukus, „uždrausime bombą“ šūkius ir universiteto patalpose demonstruoja filmus rodančias Vietnamo karo žiaurumą, paskiau klausia, kas nori eiti namo ir prisidėti prie plakatų pašymo.

Kaip bus ateityje su demonstracijomis ir riaušėmis?

Teresė Prunskytė: Darysis blogiau. Tvarkingos demonstracijos nebeatkreipia dėmesio, todėl reikia kelti triukšmą, kad būtų pastebėtas.

Rimas Blažys: Demonstracijos išėjo iš realizmo ribų į fantaziją!

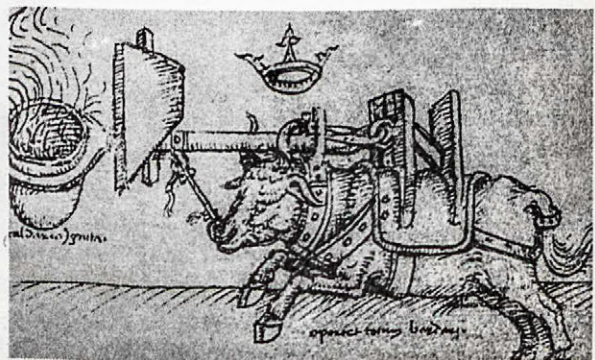
Kokie studentai sudaro daugumą tų apžėlusių ir triukšmingų demonstrantų branduolių?

Teresė Prunskytė: Medicinos ir odontologijos studentai rūpinasi daugiau apie pavienį žmogų ir jo gerbūvį.

Rimas Blažys: Daugumas demonstrantų yra sociologijos, politikos, istorijos, filosofijos ir humanitarinių mokslų nariai, bet prisideda ir šiaip jaunimo, kurie nėra studentai, arba buvę ir mokslų nebaigę.

Į kokią ateitį veda šios rūšies neramumai — demonstracijos?

Rimas Blažys: Demonstracijų motyvai daugumoje yra geri, bet metodai blogi. Jaunimas mano, kad viską žino ir nori pasaulį pakeisti per vieną naktį. Nėra užtektinai drausmės, disciplinos, ir pagarbos vyriausybei, o tuo vyriausybė bijo ką nors pasakyti prieš neturtinguosius, prieš lygybės siekėjus, prieš demonstrantus. Į kokią ateitį tas veda — sunku pasakyti.

KRONIKA

ILLINOIS

● Šiomet, spalio 7 d. sukako penki metai kaip dr. Z. Danilevičius dirba kaip „Senior Editor of the Journal of the American Medical Association“.

Dr. Z. Danilevičius veda ir yra pilnai atsakingas už šio žurnalo skyrius:

1) „References and Reviews“ sekciją — sekimas pasaulio periodinės mokslinės literatūros ir parinkimas, paruošimas ir spausdinimas santraukų tų straipsnių, kurie yra aktualiausi ir svarbiausi.

Čia tenka paminėti, kad dabar ši sekcija yra skaitoma geriausia pasaulyje ir joje randama medžiaga yra pati naujausia; daug kas stebisi, kaip taip greit pajėgiama visas naujienas pagauti ir paskelbti.

2) Pilnai atsakingas už „International Comments“ sekciją: tarptautinių žinių iš medicinos srities rinkimas, vertinimas, žodžiu, pilnas sekcijos paruošimas ir apibaigimas, įskaitant rašymą.

3) „Editorialų“ rašymas — tai rimtas analitinis vertinimas mokslinių įvykių, teorijų, tendencijų, krypčių, naujovių, ir t. t. Reikia bent du parašyti į mėnesinį. Dr. Z. Danilevičius jau yra parašęs virš šimto. Jie nepasirašomi, bet skaitytojui užklausus, kai kuriais atvejais autorius nurodomas.

4) Savistovus „References and Reviews“ skyriaus administravimas, kaip tarnautojų atleidimas; jau kelias tarnautojų tame skyriuje yra su lietuviškais pavardėmis.

Mūsų „Biuleteniui“ yra garbė turėti dr. Z. Danilevičių bendradarbių tarpe. Dr. Z. Danilevičius yra baigęs V. D. Universitetą, Kaune, anksčiau vertėsi privačia praktika Chicagoje. Jis ir jo žmona, Joana — dantų gydytoja, priklauso „Gajos“ Korp.; turi dvi dukteris ir sūnų, vyriausioji duktė vedusi ir su šeima gyvena Kalifornijoje, o antroji duktė ir sūnus lanko mokyklą Chicagoje.

● Dr. Kr. Gudaitis, 7300 So. Whipple, Chicagoje turi skaitlingą knygyną, kuriame randasi senų lietuviškų knygų ir vertingos medžiagos mūsų praeičiai tyrinėti.

Dr. Z. Danilevičius (pirmas iš dešinės) draugų tarpe.

● Dr. Algio Pauliaus ir Laimos Čepaitytės sutuoktūvės įvyko rugsėjo 14 d. švenč. P. M. Gimimo bažnyčioje, Chicago.

Laima Čepaitytė-Paulienė veikli skautė akademikė, buvusi Miss Lithuania.

Dr. A. Paulius dabar specializuojasi ortopedijoje Illinois Central ligoninėje, priklauso skautams akademikams.

● Dr. Kazys Bobelis šv. Juozapo ligoninės Elgin, Ill., gydytojas-chirurgas metiniame gydytojų susirinkime buvo išrinktas gydytojų štabo prezidentu. Dr. K. Bobelis dirba urologijos specialybėje.

● Dr. Ferdinando ir Vandos Kaunų sūnus Rimas sukūrė šeimos židinį su Gražina Valeikaite. Jaunasis baigia medicinos mokslus Marquette universitete, tęsdamas savo tėvo ir senelio tradicijas, kurie taip pat daktarai.

● Dr. Nijolė A. Remeikis, an associate professor of endodontics at the University of Illinois College of Dentistry, gavo Illinois Class of 1968 „Golden Apple Award“, ji buvo išrinkta studentų kaip „most popular and inspirational to the students“.

● Dr. Rimas ir J. Vienužiai persikėlė gyventi į Elgin, Ill. Naujasis namas erdvus ir didelis. Įkurtuvės įvyko spalio mėn. 13 dieną. Suvažiavo daug draugų palinkėti Vienužiams daug laimės naujame name.

Dr.-ai Lipskiai ir Tumasoniai su šeimomis prie Anglijos karalienės kojų Bermudoje.

KALIFORNIJA

● Dr. Rolandas ir Danutė Giedraičiai, abu dantų gydytojai, iš Boston, Mass., persikėlė į Los Angeles gyventi. Abu daktarai yra veiklūs ir susipratę lietuviai, veiklūs skautai.

NAUJOJI ANGLIJA

● Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seime New Yorke iš Naujosios Anglijos dalyvavo dr. Balys Matulionis ir dr. Vladas Vaitkus su šeima.

- *Dr. A. Starkaus* brolis kun. dr. *Jonas Starkus*, buvęs lietuvių parapijos kelbonas Bayonnėje, N. J., mirė rugsėjo mėn. 18 d. sulaukęs 73 metų amžiaus.
- *Dr. Vincas ir Giedrė Širmeniai* šią vasarą tapo seneliais — sulaukė anūko; vardas Erikas Vincas.
- *Dr. Eglė Damijonaitytė-Pedini* užbaigė internship ir pradėjo radiologijos rezidenciją Bostone, Mass. Jos vyras taip pat atlieka radiologijos rezidenciją ten pat. Eglė yra Dr. Vytauto ir Elenos Damijonaičių duktė.
- *Dr. Vytautas Damijonaitis* greta iki šiol einamų pareigų Mental Hygiene Departamento taip pat paskirtas Wallhill kalėjimo psichiatrinės tarnybos viršininku.
- *New Yorko ir New Jersey apylinkių dantų gydytojų draugija*, prisimindama prieš 3 metus mirusią dr. Vandą Prapuolenytę-Košienę, Brooklyno pranciškonų vienuolyno koplyčioje rugsėjo 29 d. už jos sielą buvo užprašiusi mišias.
- *Dr. Povilas Legeckis*, virš metų pasisvečiavęs pas savo dukrą Čikagoje, vėl grįžo į New Yorką — į savo pastovią gyvenamą vietą.
- *Med. dr. prof. J. Sidaravičiaus 31 metų amžiaus sūnus* — *Jonas Sidaravičius* rugsėjo mėn. pradžioje buvo atvykęs į JAV iš pavergtos Lietuvos ir kaip fizikas Rochestery, N. Y. dalyvavo fizikų konferencijoje (International Conference on Electrophotography).
- *Dr. Vaclovas ir Birutė Paprockai* bekeliudami Naujoje Anglijoje, West Peru, Maine, susipažino su *Frank Norris* (anot jo paties — Pranciškum Norušu), kuris yra Maino Valstijos senatorius (demokratas). Tai pirmas lietuvis — senatorius, kuris buvo išrinktas Maino valstijoje. Jisai buvo atvežtas iš Lietuvos vienu ir pusės metų amžiaus, o jo žmona gimusi šiame krašte. Abu kalba gražiai lietuviškai su žemaitiškom priegaidom. Senatoriaus žmona Petronelė kartu su sūnum West Peru miestelyje (netoli Rumpfordo) turi antikų krautuvę. Jiedu abu nuo mažų dienų esą geri pažįstami su senatoriumi Edmund Muskie — dabartiniu demokratų kandidatu į viceprezidentus.
- Rugsėjo 21 d. *Dr. Irenos ir Stasio Giedrikų* namuose įvyko šaunus rudens pobūvis. Dalyvavo apie 40 svečių.
- *Dr. Stasys Petrauskas* rugpiūčio 20-26 d. d. lankėsi pavergtoje Lietuvoje. Susitiko su tėvais, broliais, seserimis ir keliais pažįstamais gydytojais. Iš Vilniaus jam nebuvo leista išvykti kitur.
- *Dr. Leonardas Plechavičius* su žmona numatyta kelionę į tolimus rytus atidėję neribotam laikui savo automobilio dienas pasuko priešinga kryptimi ir rugsėjo 21-22 d. d. lankėsi Kanadoje, Montrealyje. Čia susitiko su žmonos seserimi, kuri gyvena Vienoje ir jos dukterimi, kuri gyvena Paryžiuje.
- *Dr. A. Martus* su žmona buvo atvykę į New Yorką dalyvauti mirusios rugsėjo mėn. 23 d. Valės Mrozinskienės, muziko A. Mrozinsko žmonos laidotuvėse.
- *Dr. ir dr. E. ir E. Mekiai* apie pusę metų pabuvę Clevelande, Ohio, vėl sugrįžo į savo nuolatinę vietą — Brooklyną.
- *Dantų gydytoja Marija Kregždienė* organizavo Pasaulio Lietuvių Bendruomenės III-jo seimo iškilmingą vakarienę.
- *Dantų gydytojai Elenai Baltrušaitienei* išsikėlus į Čikagą, tolimesnį vasario 16-tos gimnazijos būrelių tvarkymą perėmė dantų gydytoja Jadvyga Vytuvienė.

MICHIGAN

- *Dr. Aleksas Zotovas* su šeima persikėlė gyventi į gražų Detroito priemiestį Bloomfield Hills kur šį vasarą, sukvietus Detroito lietuvių gydytojus ir jų šeimas, puikiai pavaišino. Šiame susirinkime buvo išrinkta nauja lietuvių gydytojų valdyba susidedanti iš dr. Bronislavos Gruzdienės, dr. Bruno Burgess ir dr. Povilo Šepečio.
- *Dr. Otonas Vaitas* nusipirko namus Detroito priemiesty Bloomfield Hills ir šią vasarą persikėlė su šeima gyventi į naują rezidenciją.
- *Dr. Bronislava Gruzdienė-Zelbiene* savo gražioje rezidencijoje Keego Harbor prie Cass ežero, š. m. rugsėjo mėn. 8 d., surengė Detroito ir apylinkės lietuvių gydytojams ir jų šeimoms priėmimą. Dr. Bronislavą Gruzdienę-Zelbiene ir agronomą p-ną Zelbą iš Čikagos, sukūrusių naują šeimą, Detroito lietuviai gydytojai pasveikino ir linkėdami sėkmės sugiedojo „Ilgiausių metų“.
- *Dr. Vytautas Majauskas* dalyvavo PLB seime New Yorke ir buvo išrinktas į PLB valdybą.
- *Dr. H. Solys* — ginekologas iš Toledo, Ohio dažnai su šeima aplanko savo kaimynus Detroito lietuvių gydytojus ir mielai dalyvauja jų pabūviuose bei susirinkimuose. Detroitiečiai labai džiaugtusi, kad ir kiti lietuviai gydytojai iš kaimyninio Toledo dalyvautų jų veikloje.

Svedija — Geotingen'as. Dr. Varnauskas ir Mažeikai.

Varnausko bute — iš k. į d.: V. Kasiulis, dr. Varnauskas ir dr. P. Mažeika.

OHIO

● Ohio lietuvių gydytojų draugija, be bendrų narių susirinkimų, vasaros metu, paprastai turi ir vieną bendrą išvyką — gegužinę, kartu su savo šeimos nariais. Šiais metais rugpiūčio antrąjį sekmadienį gegužinė buvo suruošta *Dr. Juozo ir Teklės Šontų sodyboje*, ant ežero kranto, Akron miesto pakraštyje.

Jaukioje aplinkoje, gamtos prieglosty, buvo gražiai praleistos kelios šventadienio popiečio poilsio valandos.

● Rugpiūčio 31 d. išrinkta nauja Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba į kurią įeina gydytojai: *dr. H. Brazaitis* — vice-pirm., *dr. V. Majauskas* — finansų reikalų vedėjas.

● Marytės ir *dr. A. Matulionių* dukra Rūta, Vandena buvo pakrikštyta liepos 14 d. Į krikštynas atvyko *dr. A. Matulionio* sesuo Nijolė su vyru, dantų gydytoja iš Halifax Nova Scotia, Kanadoje ir tėvas *dr. Ballys Matulionis* iš Wallum Lake, R. I.

AUSTRALIJA

● *Dr. Alfonsas Viliūnas* prieš keliolika metų Insbruko universitete, Austrijoje studijavo medicinos mokslus. 1965 m. jis išgijo medicinos daktaro laipsnį, atvyko į JAV-bes ir apsigyveno Cicero, Ill. *Dr. A. Viliūnas* rezidento stažą atliko Cook County ligoninėje. *Dr. Viliūnas* įsijungė į Lietuvių Gydytojų draugijos veiklą ir kurį laiką buvo dr.-jos sekretoriu.

Šiais metais *dr. A. Viliūnas* persikėlė į Australiją, kur gegužės 14 d. Vakarų Australijos Medical Board suteikė praktikuojančio gydytojo teises ir paskyrė jį Meekatharro-Wiluna distrikto gydytoju ir ligoninės direktorium.

● Dantų gydytoja *N. Grincevičiūtė-Wallis* su šeima iš Australijos lankėsi Anglijoje ir Vak. Europoje.

BRAZILIJĄ

● *Lietuvio gydytojo laivas* — ligoninė Amazonėje.

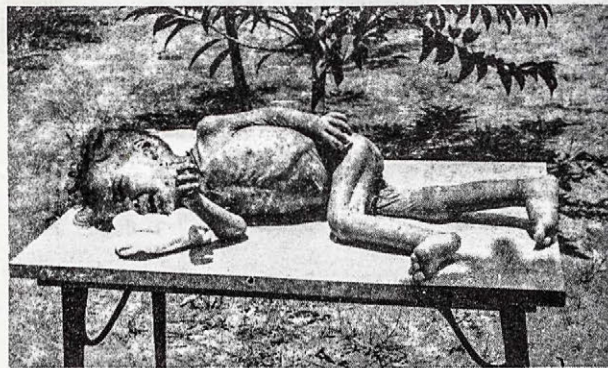
Brazilijoje, šiaurės sričių džiunglėse, kur į Amazonės upę įteka Mamorės upė, jau septynerius metus ten darbuojasi lietuvis misionierius gydytojas, kunigas *A. Bendoraitis*. Jis yra įsigijęs laivą — ligoninę, kuriuo nuplaukia net iki 500 kilometrų, gydydamas laukinius, duodamas jiems vaistus, darydamas mažesnes operacijas. Kunigas-gydytojas *Bendoraitis* įsteigė socialinį medicinos centrą, kur gydomi tik vargšai ne-

turintieji kuo užsimokėti. Jiems nemokamai duodami ir vaistai ir slaugymas. Jis pastatė vietinį radijo siųstuvą, kuriuo perteikia žinias ir šviečia žmones. Jis įsteigė žemdirbių koloniją ir indėnus moko dirbti žemę; įsteigė mokyklą.

Jam talkininkauja lietuvaite seselė misionierė *Emilija Šakėnaitė* (sesuo Marija Ksavera).

Gydytojas kun. A. Bendoraitis

Išbadėjęs vaikas Amazonės džiunglėse

Sesuo Marija Ksavera

KANADA

● *Dr. A. Pacevičius*, Kanados Lietuvių Gydytojų Draugijos pirmininkas, jau daro parengiamuosius žygius PLG suvažiavimui Toronte, kuris įvyks sekančiais metais „Labor-Day“ savaitgalyje. Jis jau išnuomavo patalpą „Sutton Plan“ viešbutyje — kur įvyks paskaitos bei banketas. Poilsui, šį rudenį jis buvo išvykęs į James Bay — netoli šiaurės ašigalio medžioti žasų bei ančių.

● K. L. G. D. sekretorius *dr. Arūnas Dailidė* susižadėjo su p. Vida Tamulaitytė.

● *Dr. A. T. A. Gailius* persikėlė iš British Columbia ir atidarė kabinetą Hamilton, Ont.

● *Dr. Rimas Karka* išvyko į Chicagą, kur specializuojasi burnos chirurgijoje.

● *Dr. J. Vingilio duktė* pradėjo studijuoti mediciną.

● *Dr. A. Valadka* su ponia išvyko kelionėn apie pasaulį.

OKUPUOTA LIETUVA

● *Prof. dr. J. Brėdikis*, kaunietis širdies chirurgijos specialistas, lankėsi Vašingtone, Baltimorėje, Filadelfijoje, Čikagoje, Niujorke bei kituose JAV miestuose, norėdamas susipažinti su amerikiečių chirurgų darbu. Miami jis turėjo progos pademonstruoti savo metodą elektrodui į širdies raumenį įvesti. *Tiesos* puslapiuose prof. dr. J. Brėdikis pasakoja: „Didesnę dalį laiko viešnagėje Amerikoje kaip tik ir skyriau širdies chirurgijai. Teko matyti daugiau kaip 100 įvairių operacijų, buvo galimybė gerai išstudijuoti jų techniką; visa tai, be abejo, turės teigiamos įtakos mūsų chirurgų darbui Kauno klinikose. Aš esu įsitikinęs, kad mes esame pajėgūs netrukus atlikti visas tokias operacijas, kurias teko matyti. Matyt, teks pakeisti kai kurių širdies operacijų metodiką tobulesne.“

Kalbant apie širdies chirurgijos lygį JAV tenka pripažinti, kad jis taip pat, nevienodas atskiruose miestuose, nedideliuose centruose yra žemesnis kaip Vilniuje ar Kaune, tuo tarpu stambiose klinikose Niujorke ir kitur kasdien daroma po 7-8 sudėtingas širdies operacijas, panaudojant dirbtinę kraują aptaką. Ypač paplitusios širdies vožtuvų pakeitimo operacijos, kurias pakelia 60-ties ir daugiau metų žmonės. Tenka pastebėti, kad JAV chirurgų metodai dažnai skirtingi, nes jie nelabai mėgsta stebėti, bendradarbiauti vieni su kitais; čia jau ryškus asmeninio užsisklendimo bruožas, kurį ugdo konkurencija.“

● Kovo 29 d. Vilniaus Antakalnio klinikų širdies chirurgijos skyriuje *prof. Alg. Marcinkevičius* su asistentais atliko penkias valandas trukusią širdies operaciją, reumatinis aortinis vožtuvas pakeistas dirbtiniu. Tokia operacija okupuotoj Lietuvoj yra pirmoji ir atlikta vien Lietuvos medikų jėgomis.

● „Sveikatos Apsauga“ 1968 m. Nr. 1 duoda gana ilgą straipsnį pavadinimą „L k p (liet. komunistų partijos) veikla buržuaziniam Kauno universitete.“

Vienas LKP darbo barų buvo Kauno buržuazinis universitetas. Kauno universiteto komunistai ir komjaunuoliai iš vienos pusės aštriai kritikavo smulkias buržuazines organizacijas, jų veiklos metodus, jų prisitaikėliškumą, tačiau jas kaip „žaidras“, „Aušrininkai“, „Varpas“ ir kitas pažangesnes legalias studentų organizacijas komunistai panaudodavo, kaip tribūną fašistinės vyriausybės ir reakcinių korporacijų veiklai demaskuoti, tautų draugystės ryšiams pažangiosios studentijos tarpe stiprinti.

Iš „Varpo“ organizacijos narių tarpo yra paminėta kaip kovingais mokslinės ateistinės pasaulėžiūros propagandistais, vėliau ir komunistų partijos nariais, *prof. Kupčinskis, doc. T. Šiurkus ir kit.*

Kauno universiteto komunistai, komjaunuoliai ir pažangūs studentai dalyvavo nelegalios Lietuvos raudonosios pagalbos (Mopro) organizacijos veikloje, ši organizacija universitete 1936 m. buvo pavadinta „Antifa“. Šioj organizacijoje aktyviai pasireiškė studentai — komunistai, komjaunuoliai, antifaišistai — medikai: *V. Taurinskas, P. Lideikis, J. Parnarauskas ir V. Kuzminskis.*

K. Poželos iniciatyva komunistų šalininkai 1926 m. gruodžio 9 d. sukūrė pirmąją legalią marksistinę stu-

dentų organizaciją universitete „Atžala“. Ši organizacija 1926 m. studentų atstovybės rinkimuose pravedė vieną atstovą — balsavo 59 studentai. Ši organizacija fašistinės reakcijos buvo uždaryta 1930 m.

Komunistų partijos nurodymu 1930 m. universitete buvo suorganizuota legali marksistinė organizacija — „Aurora“, turėjo 60 narių, o 1931 m. pradėjo leisti legalų žurnalą „Žaibas“. 1931 m. už „Aurorą“ balsavo 108 studentai, du „Auroros“ nariai buvo išrinkti į studentų atstovybę.

1932 m. universiteto vadovybei uždarius „Auroros“ draugiją, artėjant rinkimams į septintą studentų atstovybę, universiteto komunistai sudarė „Neturtingųjų studentų sąrašą, už kurį balsavo 250 studentų ir į studentų atstovybę pateko 3 šio sąrašo atstovai.

Kauno universitete veikė pažangios žydų studentų draugijos „*Junge Folksbine*“ ir „*Solem Aleichemo*“, minėtose draugijose dirbo medikai: *G. Vilensteinas, A. Michališokas, J. Kaplanas, J. Hermanas.*

Mokslo ir kultūros žinioms skleisti 1937 m. universiteto komunistai įkūrė legalią studentų draugiją „*Scientia*“.

Tikrai įdomu pastebėti, kad dabar komunistai gali surasti tik 4 ar 5 lietuvių studentų, medikų, komunistų pavardes Kauno universitete per visą Nepriklausomybės laikotarpį.

● *Okupuotos Lietuvos gydytojai* tobulinasi ir specializuojasi ne tik geriausiuose Lietuvos, bet ir Maskvos, Leningrado, Kijevo, Minsko, Charkovo, Odesos ir kitų miestų klinikose bei institutuose. 1945 m. Maskvos Centrinio tobulinimo instituto klinikose kėlė savo kvalifikacijas 35 Lietuvos gydytojai, o 1952 m. — 149 gydytojai. Kas met apie 140 gydytojų iš Lietuvos tobulinasi Maskvos, Leningrado, Kijevo ir kitų miestų klinikose bei institutuose.

Okupuotoje Lietuvoje dabartiniu metu veikia 27 gydytojų mokslinės draugijos. Epidemiologų, mikrobiologų ir infekcionistų draugija — pirmininkas *prof. V. Giržizjauskas*. Onkologų draugija — pirmininkas med. kand. *B. Luchtanas*.

Stomatologų draugija — pirmininkas *prof. S. Čepulis*. Neuropatologų ir psichiatrų draugija — pirmininkas *doc. J. Šurkus*.

Patanatomų draugija — pirmininkų *prof. J. Lašienė*.

Traumatologų - ortopedų draugija - pirmininkas *prof. J. Kazakevičius*.

Chirurgų mokslinė draugija — pirmininkas *prof. Norkūnas*.

Pediatrių draugija - pirmininkas *doc. P. Baublys*. Akušerių - ginekologų draugija — pirmininkas *doc. V. Sadauskas*.

Terapeutų draugija — pirmininkas *prof. Z. Januškevičius*.

Dermatologų draugija — pirmininkas *prof. B. Sidaravičius*.

Fiziatrių draugija — pirmininkas med. m. *dr. J. Gamperis*.

Paskutiniu laiku „Sveikatos Apsaugos“ medicinių straipsnių santraukos duodamos ne tik rusų kalba, bet ir anglų kalba.

MOTERŲ KAMPELIS

● Illinois Pagelbinis Moterų Vienetas pradėjo savo darbo metus. Pirmas susirinkimas įvyko 1968 m. rugsėjo mėn., 26 d. pas ponią Milerienę, Botavia, Illinois. Pailsėjusios po vasaros atostogų narės gausiai susirinko pilnos naujų jėgų ir idėjų.

Po skanių vaišių susirinkimą atidarė buvusioji vieneto pirmininkė J. Vienužienė, pristatė naujųjų vieneto pirmininkę Ireną Zibienę ir jai perleido draugijos ir susirinkimo vadovavimą. Naujoji pirmininkė padėkojo poniai Vienužienei už taip sumanų ir nuoširdų vadovavimą draugijai dvejus metus ir visos draugijos vardu įteikė dovanėlę. Po to buvo pristatyta naujoji valdyba: vicepirm. A. Grinienė, išd. L. Dargienė, sekr. A. Lipskienė, koresp. sekr. M. Ambrozaitienė, ryšin. A. Beinorienė.

Daktarės - daktarienės. Iš k. į d.: Aglinskienė, Budrienė ir Labokienė

Naujų sumanymų ir planų šiais metais atrodome turėsime gausiai: Šeimyninė rudens kaukių popietė, Kalėdinis pobūvis, Madų paroda, Išvyka į teatrą su vakariene ir kt.

Artimiausias uždavinys — Rudens Kaukių Popietė, kuris įvyks lapkričio 3 d. Jonyno salėje, Indiana. Gydytojai su šeimomis ir svečiais kviečiame gausiai dalyvauti.

Stipendijų fondo pirm. Dalia Bobelienė pranešė, kad yra atspausdintos specialios kortelės jei kas norėtų aukoti fondui kieno nors atminimui.

P. Dargienė perskaitė padėką iš p. Jadvygos Viliūnienės už atsisveikinimą ir dovanėlę jai išvykstant pas vyrą į Australiją.

Susirinkimo šeiminkėmis buvo ponios — Vienužienė, Dargienė, Kyrienė ir Milerienė.

Po susirinkimo dar ilgai vieneto narės šnekučiavosi ir tarėsi įvairiais vieneto reikalais besigrožėdamos nuostabią p. Milerienės namu, baseinu ir puikia rudėjančia gamta.

Pagelbinis Moterų Vienetas — Chicago, Ill. 1958

IN MEMORIAM

DR. EUGENIJUS ARAS-ARTIOMOVAS

Amžinos ramybės, mielas Ženiau

Šių metų liepos mėn. 25 dieną staigia ir netikėtai paliko mus ir savo šeimą dr. **Eugenijus Aras - Artiomovas**.

Ženius gimė karo metu, 1917 m. lapkričio mėn. 24 d. Rusijoje. Kaip ir daugelis kitų, jo tėveliai sugrižo į Lietuvą ir apsigyveno Kaune. Ženius baigė Kauno „Aušros“ berniukų gimnaziją, o 1943 metais V.D. U-to Medicinos Fakultetą. Karo bangos svaidė Ženių į visokias puses, kol pagaliau 1945 m. išmetė jį Vokietijos vakaruose. Čia, Nuernberge jis dirbo Moterų ligoninėje, o vėliau UNRRA ir IRO ligoninėje Augsburgėje. 1949 metų vasarą atkeliavo į JAV. Pradėjo internavimą Morristown, N. J. ligoninėje, vedė pabėgėlę iš Estijos, su kuria susilaukė dviejų sūnų ir dukros

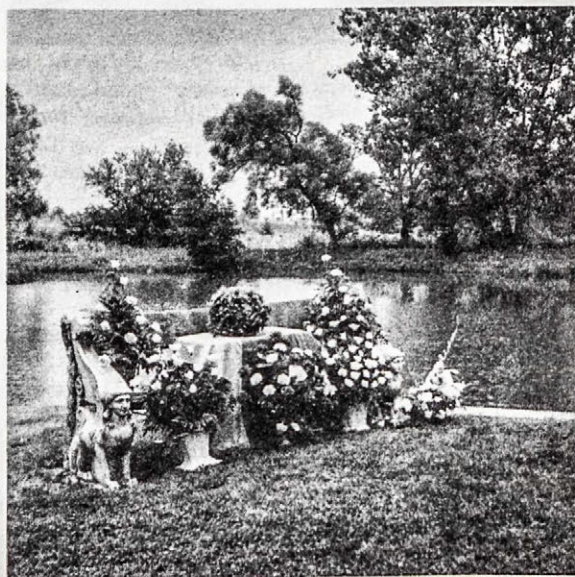
1961 metais išlaikė valstybinius egzaminus Ohio valstijoje ir tais pačiais metais pradėjo verstis privačia praktika Fredericksburg mieste. 1954 metų vasarą persikėlė į Piqua, O., kur ir praktikavo iki savo staigos mirties. Dėl savo darbštumo, atvirumo ir profesinių sugebėjimų, jis įsigijo savo pacientų prisirišimą ir pagarbą savo kolegų tarpe.

Dar jauną, energingą, labai darbštų ir produktyvų, ne visus savo užbrėžtus tikslus pasiekusį Ženių mirtis nusinešė amžinybėn.

Ženiau, palikai savo žmoną, sūnus Petrą ir Mykolą ir dukrą Barbarą. Žinau, kaip Tu savo šeimą mylėjai ir kaip mokėjai jų gerovei pasiaukoti. Liūdi dėl Tavęs ne tik Tavo šeima ir artimieji, bet ir didelis būrys draugų, kolegų ir pažįstamų. Aš, vienas iš Tavo laidos kolegų ir draugų, tariau Tau paskutinį sudiev šiame biuletenyje visų kolegų vardu. Tavo aštrus sąmojus, greitas susigaudymas, nuolat maloni nuotaika, paslaugus draugiškumas ir noras padėti ir patarnauti artimui bus mums Tavo atmintis ir palikimas.

Ženiau, Tu buvai nuoširdus, plačių pažiūrų ir kilnios filosofijos žmogus. Žmonės visų tautybių Tave mėgo, nes Tu sugebėjai būti paprastas ir su visais lygus. Liūdna ir gaila mums visiems, kad Tavęs nebėra mūsų tarpe. Ženiau, ačiū Tau iš visos širdies už draugystę, moralinę paramą ir sustiprinimą. Ačiū už daugelį kartų pergyventų valandų ir dienų Universitete, darbe ir poilsyje. Tavo atmintis pasiliks mūsų tarpe, o amžina ramybė tegul Tave lydi.

Alfa Kisielius

A.a. dr. Eugenijaus Aro — Artiomovo kapas

DR. VINCAS PALIOKAS

- 1968 m. rugpiūčio 9 d. nuo vėžio ligos Čikagoje mirė **dr. V. Paliokas**.

Velionis gimęs 1889 m. kovo 16 d. Pasvaly, gausioj ūkininko šeimoj. 1908 m. baigė Mintaujos gimnaziją. Mediciną studijavo Dorpato universitete, baigė 1914 m. I-mo Pasaul. karo metu buvo rusų kariuomenės gydytoju. Tiesioginiais darbais aktyviai prisidėjo besikūriantiai Lietuvai. Tarnavo savanoriu Liet. kariuomenėj, kaip pulko gydytojas, vėliau karo lauko ligoninės skyriaus viršininku, Kauno komendantūros ir Šančių įgulų gydytojas. Vėliau Birštono Karo Sanatorijos vedėjas. 1923-31 m. Utenos apskr. ligoninės vedėjas. Vėliau vertėsi priv. praktika Utenoj. II-ro Pasaul. karo metu dirbo Utenos apskr. lig. infekciniam skyriuj. Bolševikams okupuojant Lietuvą, 1944 m. pasitraukė į Vokietiją, 1949 m. atvyko į JAV, Čikagon. 1954 m. išlaikęs III. gyd. praktikos egzaminus, vertėsi praktika — industrinėj medicinoj. Prieš porą metų išėjęs pensijon.

Velionis nuoširdus lietuvis, kuklus, nesigirias savo nuopelnais. Aktyvus iki paskutiniųjų dienų „Gajos“ narys. Paliko žmoną Mariją, dukras: gydytoją Aldoną Mališkienę, gyv. Montrealyj, Kanadoj, ir dantų gyd. Vidą Valadkienę — Čikagoje, žentą dr. Bronių Valadką, brolių dr. Balį Palioką ir jų šeimas.

Velinis palaidotas šv. Kazimiero kapinėse Čikagoje, palydint kolegoms ir korporantams.

V. Š.

- Kovo 28 d. mirė **dr. V. Grinkevičius** sulaukęs 61 metų amžiaus. Jis buvo Šiaulių ligoninės chirurginio skyriaus vedėjas.

OKUPUOTOJE LIETUVOJE MIRĖ

- **Alfonsas Arlauskas** mirė 1967 m. gruodžio mėn. 8 d.; palaidotas gruodžio mėn. 13 d. Dr. Arlauskas turėjo ulcerozinį colitą ir buvo kelis kartus operuotas. Po paskutinės operacijos, kuri buvo padaryta Maskvoje, gavo peritonitą ir mirė.

Dr. A. Arlauskas buvo baigęs Vytauto Didžiojo Universitetą, priklausė „Gajos“ korporacijai. Dr. A. Arlauskas su šeima, prasidėjus vežimams, buvo deportuotas į Sibirą ir grįžo į Lietuvą tik po 14 metų.

- 1966 m. spalio 23 d., mirė medicinos daktaras - docentas **Jonas Misiūra**. Dr. J. Misiūra gimė 1917 m. Lydos apskr., Varanavo valsč., Dainavos kaime; 1942 m. jis baigė Kauno medicinos F-tą. Nuo 1957 metų jis dirbo kaip Fakultetinės terapijos katedros vedėjas.

- **Dr. Sara Zimanaitė** mirė rugpiūčio 10 d. 1967. Ji gimė 1912 m. Lazdijuose, 1940 m. baigė Kauno u-to Medicinos fakultetą, nuo 1957 m. nuo pirmųjų Onkologijos mokslinio tyrimo instituto gyvavimo dienų — dirbo šio instituto biochemijos laboratorijoje.

- **Dr. Emilija Ambrazevičienė** mirė gegužės 31 d. 1967 m., gimusi 1926 m., paskutiniu laiku buvo „Kraujo perpylimo stoties“ hematologinio skyriaus vedėja.

- **Dr. Simonas Volpertas** mirė 1967 m. rugpiūčio 9 d. Gimęs 1890 m., paskutiniu laiku dirbo Šiauliuose.

- **Dr. Ignas Neuronis** mirė vasario 7 d. 1967 m., gimęs 1884 m., paskutiniu laiku dirbo Raseiniuose.

- **Adelė Vensloviene**, gimusi 1915 m. Šiaulių apskr.

- **Ona Tumašovaitė**, gimusi 1925 m. Rokiškyj.

- **Vida Starkienė**, gimusi 1939 m. Kėdainiuos.

- **Petras Girbudas**, gimęs 1892 m. Pakruojo rajone, baigė Kauno u-to Medicinos fakultetą 1925 m., dirbo Kalvarijoje, o nuo 1932 m. Užventyje.

Thanks for your patronage.

Our goal is to continue to be of service to you
with our fine line of pharmaceuticals,
as we were privileged to do during the
past 57 years.

MALLARD INC
PHARMACEUTICAL MANUFACTURERS

DETROIT

MICHIGAN

SCHERING CORP.

Bloomfield, New Jersey

"ALLIED WITH PHYSICIANS IN RESEARCH AGAINST DISEASE"

HERBERT VAN NATTEN

LE ROY S. KWIATT

PROFESSIONAL PHARMACIES

REMLAKE — ROCHKES

Apothecary

2421 W. 63rd Street
HE 4-1500

Open Daily 9:30 — 10
Wednesday and Saturday 9:30 — 9

ROCHKES

Medical Arts Pharmacy

3213 W. 63rd Street
WA 5-4787

Open Daily 10 — 10
Sunday 10 — 2

MARQUETTE

Medical Building Pharmacy, Inc.

6132 So. Kedzie Avenue

Open daily 10 — 10

GR 6-3535

Wednesday 10 — 6

Saturday 9:30 — 6

PHYSICIAN'S, DIABETIC'S AND SICKROOM SUPPLIES
WE OFFER A FREE AND EFFICIENT PICKUP & DELIVERY SERVICE

6910 SO. FAIRFIELD AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60629

HAMES OLDSMOBILE, INC.

2442 West Columbus Avenue

Chicago 29, Illinois

GRovehill 6-1010

FOR THE BEST DEAL AND SERVICE

For those who like to deal with a quality place of business, there is no finer than HAMES Oldsmobile.

The Hames dealership specializes in selling and servicing the medical profession as is attested by it's many happy and satisfied doctors throughout Chicago land.

RETURN TO:

Lithuanian Medical Bulletin
8743 Mobile Avenue
Oak Lawn, Illinois 60453
Return postage guaranteed.

V. Tumėniėnė, M.D.
7042 S. Maplewood,
Chicago, Ill., 60629

